

ELŐFIZETÉS

HELYIEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKIEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-heteban petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyitlitér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 457.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Péntek, július 3.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlekk: Helytartó miniszterium.**
- A képviselőház ülése.**
- Katka Egan ellen.**
- Péter király uralkodása.**
- A politikai helyzet.**
- Városi főtitkarságok legyelmije.**
- Szerelem az örültek házában.**
- A pécsi vashíd.**
- A főgimnázium értesítője.**
- Ministeri kiküldött a város pénztári hivatalában.**
- Bokányi régalmazási pöre.**
- Tárcs: Nehéz idők. Irta: K. L. E. — Brassó, Sinaia, Plojeszi, Bukarest. Irta: Nagy S.**
- Csarnok: A doktor úr: Irta: Szabó Ferenc.**

Helytartó miniszterium.

Arad, július 2.

A Khuen-kabinettről és a magyar politikai helyzetről megszólalásig hű fénykép került most a nyilvánosság elé Bécsben. Egy hatalmas cikk jelent meg ma a „N. Fr. Pr.” élén, mely tárgyilagossá világitásban, a politikai élelítés valóságos művészetével, az egyenes szókimondás megrázó erejével tárja fel a mi zűrzavaros politikai állapotainkat.

Ha bekövetkeznék az eset, hogy a bécsi udvar visszahívna Budapestről Khuen-Héderváryt, vagy a miniszterelnök magasinálna pünkösdi királyságot kormányelnöki pályafutásából: akkor jelentékeny része lesz benne a nevezetes újságcikknek, melyet im egész terjedelmében reprodukálunk:

Kossuth Ferenc talált már magánál erősebb emberre. A neve: *Barabás*. A hogy egykor lord Byron mondotta Grill-

parzerről, a világ még megjegyzi magának ezt a nevet, úgy megeshetik, hogy nemcsak a bibliai, de a magyar Barabás is mélyen bevésődik az emlékezetbe és nem egy hamar felejtődik el. Kossuth Ferenc élete folyását a politikai romantika csillogó varázsszálakkal szötte be. Magyarországnak ő ugyanaz, ami a fiatal Garibaldi volt Olaszországnak, egy nagy nemzeti emlék látható viselője. Kossuth Ferenc tegnapelőtt atyja emlékére hivatkozott és mégis meg kellett hátrálnia *Barabás* előtt. A Kossuth-párt élén, melynek nincs már Kossuthja, Barabás áll. Tegnap még nem ismerte a nagy közönség és holnap talán az az ember lesz, a ki a jövő miniszterelnökének előírja a politikai irányt; kabineteket buktat és az egész monarchiát veszedelembe dönti. — A Kossuthtan Kossuth-párt új vezére már jelezte, hogy a legerősebb eszközökkel harcol a kormány ellen és hogy őt nem köti az a szó, melyet Kossuth adott Khuen grófnak. A közönséges ujoncozást is csak az esetben adja meg, ha a hadsereg egységes vezényleti nyelvét beszűntetik, a magyar csapatokat a magyar alkotmányra felekeskítik, a magyar tiszteket a magyar ezredekhez osztják be, a zászlókat, cimereket és jelvényeket a magyar kívánságok szerint megváltoztatják és a „Gott-erhalté”-t a magyar himnuszszal helyettesítik. Ha ez nem úgy történik, akkor nem engedi sem az ujoncokat, sem pedig a költségvetést parlamenti elintézés elé jutni. Kossuth ez ellen védekezett, de rögtön darabokra is vágta, megvesztegetésséggel és árulással vádolták, és Barabás vadonatúj glóriája pompásan száll feljebb.

De nem, senkinek sincs joga mosolyogni e fölött a friss dicsőség felett, mert ebben a megnevezhetetlen zavarban, mely most Magyarországon uralkodik, ama elszontyolodás mellett, melyben a liberális párt van és az új miniszterium kimondhatatlan gyöngeségénél Barabás, a ki letaszított egy Kossuthot, Khuen grófra is veszedelmes lehet és kiolthatja ennek a kormánynak gyöngye életevilágát.

Khuen gróf nagy hibát követett el, mikor elvállalta a kabinet alakítást. Tudhatta, hogy Magyarország még nem érett meg egy *helytartó miniszteriumra* és hogy az anyagi nehézségek csak fokozódni fognak ama bizalmatlanság miatt, melyet a bán idegenszerű politikai megjelenése iránt érez mindenki. Elment Kossuthhoz, hogy vele a béke felől tárgyaljon, és alá kellett magát vetnie a függetlenségi párt háttározati javaslatának; mindent megtett és mindent lenyelt, hogy szabaddá tegye az utat az ujoncozási törvénynek, a költségvetésnek és a kiegyezésnek. Csaknem groteszk volna a helyzet akkor, ha hiába valónak bizonyulna ez a kínos megalázkodás, visszavonulás és vereség. Kalandos gondolat, hogy Khuen gróf, aki mélyen meghajtotta magát a függetlenségi párt előtt, akaratának teljesen alávetette magát, és aki olyan drága, az egész monarchiát sújtó árt fizetett, még csak az obstrukció leszerelését se tudná elérni? Ott áll most, a hol *Szell* állott, mikor a Burgba hajtatott, hogy be adja lemondását. Ha elődje csak a felét, vagy csak a negyedrészt ígérhette volna annak, amit ő ígérhetett, akkor ma már régen el volna intézve minden javaslat és el volna

Nehéz idők.

*Könnnyű daloknak nincs ideje mostan.
Ki hallgatná a játsszi dalt manap?
Szivemben is sord sejtelmek borongnak
Ujjam mikor a lant hurjába kap.*

*Egy nép izgalma bug át most a légen,
S egy nemzet átka fekszik lelkemen. —
Dalom nem verseng most a pacsirtával,
Csak hallgatok s lehajtom a fejem.*

*Számlálgatom az órát és a percet . . .
Várok, várok, — de mire? Nem tudom!
Zivatar lesz? vagy csöndes sirba-omlás?
Akkor némán a nagy keresztuton . . .*

*Leszen-e szükség még az én dalomra?
S mily hivatalás az, mely lantomra vár?
Legyek-e újra látgy szavu pacsirta?
Vagy vést kiáltó vad viharmadár?*

K. L. E.

Brassó, Sinaia, Plojeszi, Bukarest.

(Aradi tornászok kirándulása.)

Irta: Nagy Sándor.

Érdekes kirándulást rendezett az „Aradi Torna Egyesület” folyó évi június hó 28-án és 29-én, felhasználva a Péter és Pál kettős ünnepet Brassóba s innen Sinaian és Plojeszin át Bukarestbe. A kirándulók eredeti uti terve csak Brassó és Sinaia volt, de Brassóban megváltoztatták uti tervüket s Bukarestet is felvették a sorrendbe. A kirándulásban részt vettek: Kövesdy Ignácné, Záray Odönné, Kövesdy Elvira és Záray Margit urhölgyek, továbbá Steinitzer Pál dr. Görömbey István, Velcsov Géza dr., Róvay Kálmán, Tüdös Béla, Kormos Sándor., Fischer Jenő dr., Herling Gyula, Szalay Károly dr., Rozsnyay József dr., Méré Samu dr., Gallert Rezső, Giller Róbert és Nagy Sándor, összesen 18-an.

Június 27-én szombaton este 7 óra 18-perckor indult el a társaság Aradról a Brassóba induló gyorsvonattal. Az aradi üzletvezető helyettes Krenner Vilmos és Farkas Gyözö álmomás főnök urak szivessége folytán a kirándulók egy külön kocsit kaptak, mely egyenest

Brassóba futott s így odáig az utat a legnagyobb kényelemben tettük meg. Borongós időben s ennek következtében elborult kedélyiyyel indultunk utnak, de bizva az aradi tornászok hagyományos szerencsésében, mely őket kirándulásaikban kísérni szokta, és a 18-as számban 13 férfi indult el Aradról, mert egyik társunk Tüdös Béla délután a szem lyvonattal indult az aradi 13 vértanu dicső emlékü városából nyugodtan távoztak. E hős 13 kiránduló férfi között, tényleg volt egy pár vértanu, lévén egy része házass, egy része pedig a leendő és a már volt vértanuk gondtalanul néztek a jövő, illetve a reggel felé. Június 28-án reggel 6 órakor érkezünk meg Brassóba, hol *Ottlik Géza* m. kir. anyakönyvi felügyelő, régi jó aradi ismerősünk, továbbá Zachariás János ügyvéd, a „Brassói magyar Tornaegylet” elnöke, Keresztes János választmányi tag, Preisner Péter torna-egyeleti művezető igaz magyar barátsággal és vendégszeretettel fogadtak s kalauzoltak bennünket a „Bukarest” című vendéglőbe hol a társaság főhadiszállását ütötte fel.

Innen a kirándulás vezetői gróf *László* István Brassó vármegye és Brassó szab. kir. város főispánját keresték fel, kihez az „Aradi Torna egyesület” elnökétől *Urbán Iván* főispántól ajánló leveleket vittek, a ki lekötölező

napolva az országgyűlés. *Valósággal paszartolták a politikai engedményeket, hogy lehetővé tegyenek egy Khuen-miniszteriumot.* Az új miniszterelnök hasonlít a prairieken eltévedt utashoz, aki egész nap ereje fogytáig lovagolja keresztül a sivatagot, hogy aztán oda térjen vissza, a honnan elindult.

Régebben az ujoncok megajánlása csak a magasabb létszámról való lemondásba került volna, és most Barabás azt követeli, hogy mélyen nyuljanak bele a közös hadsereg szervezetébe. Régebben a többség némán nézte a Kossuth obstrukcióját és ma némán vette tudomásul Barabás obstrukciójának bejelentését. Nem mutatkozik semmi erősebb felindulás vagy szenvedélyes kifakadás a béketörők ellen, és Barabásnak semmitől, egyáltalán semmitől sem kell tartania. Az obstrukciója sem fog ellenkezésre találni és kényelmesen játszódhatik le olyan többség mellett, mely már fizikai tulsúlyával is megakadályozhatná a parlamenti munka minden zavarását, ha egyáltalán akarná. De nem akarja és *Khuen gróf ebben a parlamentben oly egyedül áll, és a liberális pártban, melynek vezetője, oly idegen, hogy szívesen fogadja a klerikális néppárt szíveségeit.*

Vajjon mért oly izolált és elhagyatott a legnagyobb többségek egyikének vezetője? Mert még nem felelt arra a kérdésre, hogy *milyen morális joggal és politikai igényrel látja magát hivatottnak arra, hogy egy magyar miniszterium élére álljon?* Miért is kell éppen Khuen grófnak intézni az ország sorsát. Senki nem tudja ezt megérteni. Azt az erős nyomást, mely a kedélyeket megfekszi, még egy népszerűtlen miniszter elleni ellenszennvel is fokozni, a legnagyobb hiba volt. Az obstrukció áramlatai a nép nagyon sok rétegébe elvezet és már régen le volna győzve, ha az országban nem talált volna visszhangra. Ebben a veszedelmes helyzetben ok nélkül vetették fel azt a kérdést, hogy Magyarországon egyáltalán nem éltek-e már magukat túl a parlamenti kormányok. *Senki sem akarja Khuen grófot parlamentá-*

ris miniszternek elismerni és ez a hangulat titkolt és nyílt ellenségeskedéseket szít ellene és ez az igazi rugója az obstrukció újraledésének. Ha parlamentáris miniszter kötötte volna meg a függetlenségi párttal a megegyezést, akkor egyetlen képviselő sem merne volna megtörni az adott szót. Barabás talán öntudatlanul is eszköze az egész parlamentnek, mely nem akarja Khuen grófot és akar egy miniszteriumot, mely a pártoktól keletkezzék, parlamentáris talajon növekedjék, mint a parlamentáris bizalom természetes gyümölcse. Barabás a hangos obstrukciót csinálja, de Khuen gróf ellen a csöndes harcot mások folytatják, sokkal fontosabbak és hatalmasabbak.

Mért éppen a hadseregnek kell megkeserülni azt, hogy Khuen gróf teljesen népszerűtlen miniszter és vajjon egy parlamentáris kormány sokkal könnyebben tudta volna megoldani a válságot, mely a mostani kabinet kinevezésével koránt sincs befejezve? Korai és elhamarkodott dolog volna Khuen gróf képességei fölött ítéletet mondani, de egy tény már most meg lehet állapítani. A pártokhoz való mostani viszonyával nem tudja a parlament nyugodt munkáját biztosítani. Pedig hát a politikában a legkárosabb tévedés olyan személyeket állítani előtérbe, akiknek előbb a siker biztosítékait kell keresniük és nem azokat a személyeket választani meg, akiknek multjuk, befolyásuk és összeköttetések révén már a kezükben van az a biztosíték. Mit hozott magával Khuen gróf, mikor Zágrábról Bécsen keresztül Budapestre jött? Egy csomó illúziót, mely már most szétfoszott. Azt hitte, hogy a hadsereg szaporítását még keresztülviheti és le kellett erről mondania; lehetségesnek tartotta, hogy a kiegyezés még a nyáron tető alá kerüljön és ez a gondolat is terméketlen maradt; módosítani akarta a Széll-féle formulát és meg kellett elégednie avval, hogy engedelmét kért tárgyalni egy szerződést Olaszországgal. Teljesen kiszolgáltatva a véletlennek, hatalom és igazi barátok nél-

kül Khuen gróf nem védelmezheti meg sem a közös hadsereget, sem önmagát és sorsa most — egy Barabástól függ.

Mély borzalommal gondol a monarchia már most arra, hogy mibe fog kerülni az új obstrukció, mert nem egy kormányprogram, hanem az egész dualisztikus alkotmány szakad rongyokra.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 2.

A mai ülés iránt is rendkívüli érdeklődés nyilvánult. A karzatok már korán telve voltak és a folyosókon is zsiromgó élet uralkodott. Kossuth pártját kapacitálták jobbról is, balról is, ezen közben mind előbbre haladt az idő és fél 11 is jócskán elmúlt anélkül, hogy az ülést megnyitották volna. Egyszerre hirtelen jött, hogy *minisztertanács van, még pedig Kossuth Ferenc jelenlétében.* Az érdeklődés egyszerre a miniszteri szobák felé irányult. A hír csakugyan igaz volt; Kossuth Ferenc ugyanis indítványt nyújtott be az iránt, hogy az általános vámtarifát, mint önálló magyar vámtarifát tárgyalják, mielőtt még a külföldi kereskedelmi szerződések megkötése dolgában a tárgyalás megkezdődne. A miniszteri tanácskozás 11 óráig tartott. Ekkor kijött Kossuth a miniszteri szobából. Utjában találta *Pejacsevics Tivadar* grófot, az új bánt és meggratulálta. Később Kossuth *Lukács László* miniszterrel vonult félre és hosszabban tárgyaltak.

Az ülésen a kvótadöntés keltett egy kis vitát. Utána aztán *Kolossváry* az új honvédelmi miniszter válaszolt *Assi* tegnapi kérdésére és a miniszternek loyális kijelentése úgy szólván végleg biztosította az egész Ház rokonszenvét. Az 1899. XXX. t. cikk vitatása után *Polónyi* beszélt a kormányprogramhoz.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: *Dániel Gábor* alelnök.

A kormány részéről jelen vannak: *Khuen-Héderváry Károly* gróf miniszterelnök, *Lukács László*, *Kolossváry Dezső*, *Plósz Sándor* és *Tomasics Miklós* miniszterek.

(A kvóta eldöntése.)

Elnök 11-kor nyitja meg az ülést és bemutatja az irományokat.

szíveséggel fogadta a kirándulókat s titkárija val rögtön kiállította a Sinaia-ba, illetve, Romániába szóló utlevelét.

Délelőtt 10 óra felé a szakadó eső elállott s mi körütra indulhattunk, a város megtekintésére. A páratlan szép fekvésű várost a 9.61 méter magas, sűrű erdő borította *Cenk* hegység uralja, tetején a kimagasló *Arpád* szoborral, melyet az ezredév emlékére emeltek. A *cenk* tetejére a nagy esőzés miatt nem juthattunk fel s a társaság nagy része csak a féluton fekvő igen szép lövöldé helyiségéig jutott, s csupán *Tüddős Béla* főmérnök és *Mérő Samu* dr. ügyvéd mentek egészen föl. De a fél utról is remek panorama tárul a szemlélő elé. Ilyen szép fekvésű város Budapestet kivéve nincsen egész Magyarországon.

Brassó város legnevezetesebb épülete a goth stílusban épült ág. ev. szász templom, melyet köznyelven fekete templomnak neveznek. Ez a templom 1688-ban a várost pusztító tűzvész alkalmával leégett. A templom belseje régi faragványos s a régi céhek tulajdonát képező székeivel, keleti szőnyegekkel, keresztelők medencéjével és hazánk legnagyobb orgonájával rendkívül érdekes. A régi urvacsorát osztó edények, a reformáció előtti időkből származó misemondó ruhák, *Luther Márton* eredeti levele melyet *Honterushoz* írt, üveg alatt látható. A templomtól balra az ugynevezett *Honterus* udvaron látható *Honterus*nak a hirneves szász reformátornak a berlini *Harró Magnusen* szobrász által készített és 1888-ban nagy ünnepek között leleplezett csinos ércszobra. A város középületei közül megemlítendők a régi ó né-

met stílusban épült városháza, az állami főreáliskola, a pénzügyi palota az igazságügyi palota, a szász és román gymnasium, leányiskolák, a régi vásárcsarnok, alatta a hirneves *Eszterházy* pincével.

Közvetlen a város felett csinos magaslaton áll az ugynevezett fellegrvár, melyet most helyőrségi börtönnül használnak s melynek utolsó hadi szereplése 1849-ben volt, midőn a csekély számú honvédsereg napokig védte a tulnyomó orosz erő ellenében.

Az esős időjárás megzavarta előre megállapította programunk betartását. Eppen azért az ebéd alatt haditanácsot tartottunk, melyben mint mindenütt hölgyeink vitték a szót s elhatároztuk, hogy Sinaia helyett *Bukarestbe* megyünk.

Az elhatározást a tett követte s 28-án délután 2 óra 5 perckor a Bukarestbe induló gyorsvonatra ültünk. A vágató vonat a tömösi hídnál a regényes szépségű tömösi völgybe fordul, hol folyton változó, szebbnél-szebb tájkép tárul szemünk elé. Alsó-Tömöst elhagyva, a balról beszögellő szikla csucsban a magyar „Termapylét” látjuk, hol 1849-ben 1500 székely honvédjével *Kis Sándor* honvédezredes 28.000 oroszszal szemben hősi halált szenvedett, hogy a magyar sereg zömének visszavonulását fődözze. A magyar mérnök és építész egyfelől 1879-ben emeltetett obeliszket örökíti meg a hősök emlékét. Tovább haladva két hosszú alaguton megyünk keresztül, mely után *Predeál* határszéli állomásra érünk. Az állomáson elhelyezett magyar fősolgabírói hivatal láttamozza utlevelünket, a román pénzügyőrök

kikutatják táskáinkat, mely után az oláh darabancok vettek át bennünket s egyenként megolvassa mint a libákat, egy sorban egy kapun át becsajtottak Románia területére.

Itt annyi ideig időztünk, hogy megezőnázhattunk s válthattunk román pénzt és jegyet Bukarestbe. Fél 4 órakor indultunk tovább a regényes szépségű *Prahova* völgyében folyton lefelé kapaszkodva s az erősen szuszogó gőzmozdony líhegő tüdővel, haragosan prűszkölve szállit bennünket az édes magyar haza határáról tovább és tovább.

Utunk a predeáli szerzeteszárdá, majd *Aruge* mellett visz el, hol virágzó posztó és füveggyárat találunk. Innen kezdve számos szebbnél-szebb villát láttunk, míg végre *Busteni* állomás érintése után Románia királyának és előkelőségének nyaraló telepére, *Sinaia*ra érkezünk. A megérkezés előtt a 2508 méter magas s hóval borított *Bucsecs* magasban trónoló csucsát pillantjuk meg, mely merész formációjával elragadó látványt nyújtott. A lenyugvó nap biborszínével megaranyozta a csillogó hómezőket s arany palástjával fődte be az ormonkon koválygó felhőket, melyeken a kőszáli sas méltóságteljesen szelte át a léghullámokat. Ecsetre méltó kép. Mintegy 5 percnyi időzés után megindulunk, elhaladva a híres királyi *Peles* kastély közelében, mely a Bucsecs déli lejtőjén épült, körülveve gyönyörű fenyves kerttel, mely végtelen sétatáival *Carmen Sylva*, a költő királynő kedvelt tartózkodási helye. Feljebb látható a román trónörökös csinos kastélya.

Tovább haladva balra, szép magaslaton *Bibescu* román herceg gyönyörű kastélya tü-

Majd bejelenti, hogy a kvótadöntésről királyi kézirat érkezett ide.

Rátkay László: Törvénytelen!

Ugron Gábor: Mi van azzal az irattal?

Elnök: Felolvastatik.

Hertelendy László jegyző felolvassa a kéziratot, amely szerint a király arra való tekintettel, hogy a parlamentek megegyezésre jutni nem tudtak, a kvótát 1903. július 1-étől, 1904. évi június 30-ig Magyarországra nézve 33²/₁₀₀ %-ban, Ausztriának 66⁴⁶/₁₀₀ %-ban állapítja meg.

Elnök: Tudomásul vétetik. (Nagy zaj a szélbalon.)

Felkiáltások: Erőszakosság! Nem tűrjük! Rátkay szerint az elnök hibásan jelentette ki a tudomásul vételt.

Elnök: Csak javaslat volt.

Rátkay László kérde, mily adatok alapján döntötte el a király a kvótát? Hiszen az új miniszterelnöknek módjában sem volt még az okmányokba tekinteni. A miniszterelnök első ténye törvénytelen. (Ellenmondások jobbról.)

(A miniszterelnök válasza.)

Héderváry gróf miniszterelnök: Rátkay fel fogása nem felel meg a törvénynek. A kvótajavaslatot a kormány nem terjeszthette be előbb, mert egyrésztől nem volt módjában, másrésztől a kormányválság ideje alatt nem volt kormány, mely a kvóta törvényjavaslat benyújtásáért a felelősséget elvállalhatta volna. Június 30-án megszűnt a kvóta-döntés érvényessége és miután a bizottságok javaslatát, illetve az új kvótajavaslatot a két parlament már le nem tárgyalhatta, a mi különben Ausztriában ugy sem lett volna lehetséges, ennek folytán a törvény értelmében előállott a szükség annak, hogy a korona döntsön. Nem felel meg tehát a tényeknek Rátkay ama vádja, hogy törvénytelen történt. A törvényt nem kerülték ki. (Helyeslés jobbról.)

(Vita a kvóta-döntésről.)

Rátkay László: Fölreértett szavai megmagyarázása címén ismétli, hogy a miniszterelnök eljárása törvénytelen. A miniszterelnök, úgy látszik, nem ismeri a magyar parlamenti szokást. Segít neki szóló és ő kéri azt, amit a miniszterelnök elmulasztott, kéri a kvóta eldöntéséről szóló királyi kéziratnak tárgyalásra való kitzetését.

Ugron Gábor: Sajnos, hogy a király döntésének e kérdésben be kellett következnie, sokkal sajnósb az, hogy ilyen módon kellett be következnie. A magyar parlament jogát kiját szották. O felsége, noha csak egy évre döntött el a kvótát, mégis évről-évre teszi azt s így állandóvá lesz a királyi kvóta-megállapítás. Am ezt csak akkor tehetné, ha a két parlament tárgyalt és megegyezni nem tudott volna.

Am ez meg nem történt s a király jelenlegi határozata törvénytelen. (Zajos helyeslés balról.) O felségének a döntésre jogi nem volt. O is kéri a leirat napirendre kitzetését. Ha az alkotmány bástyafalán a régi penszfészekből már az első nap is kinő a régi fomba, hát akkor kell, hogy leüssük a fejét, mielőtt alaposan megnő. (Taps és tetszés balról.)

Khuen Héderváry: Rátkay indítványa ellen, hogy t. i. a királyi kvótadöntés tárgyalassék, nincs kifogása, de oly értelemben, hogy ne a királyi kézirat, hanem az ezt tudomásul adó kormányelnöki átirat tüzessék napirendre. És azt tárgyalják, hogy törvényes-e, vagy törvénytelen. (Helyeslés jobbról. Zaj a baloldalon.)

Buzáth Ferenc: Azt kérde, hogy a június 30-án benyújtott kvótajavaslatot fentartja-e ezután még a miniszterelnök s fog-e az is tárgyalatni?

Khuen Héderváry: Természetes, hogy a királyi döntéssel, mely benyújtott, a törvényjavaslat tárgytalan lett.

Kiáltások balról: Ezt már akkor tudta, mielőtt beterjesztette! Törvénytelen!

Khuen Héderváry: Kéri a kormányelnöki előterjesztés tárgyalásra való kitzetését.

Dániel elnök: A Ház határozatképen kimondja, hogy a kvótadöntésről szóló miniszterelnöki átirat ki fog nyomtatni és napirendre kitzeteni.

Dániel elnök folytatta most az előterjesztéseket és ezek során bejelentette, hogy Kossuth Ferenc sürgős indítványt jegyzett be a vám- és kereskedelmi törvényjavaslatnak a vámtarifától való elkülönítése és a magyar önálló vámtarifa tárgyában.

Elnök az indítvány megokolására a hétfői napot tüzi ki.

(A tartalékosok.)

Kolossváry Dezső honvédelmi miniszter áll fel ezután általános meglepetésre és kijelenti, hogy Nessi tegnapi felszólalása tárgyában az az álláspontja, hogy a tartalékosok és póttartalékosok aratás idején ne hívassanak be. Még tegnap táviratozott a közös hadügyminiszternek, hogy a hadtestparancsnokokat utasítja a behívott tartalékos gazdasági munkások szabadságolására. (Általános helyeslés.) Ugyancsak távirati uton még tegnap értesült arról, hogy a közös hadügyminiszter erre már szintén táviratilag utasította a hadtestparancsnokságokat. (Általános zajos helyeslés, éljenzés.)

(Az 1899. XXX. t.-e.)

Kossuth Ferenc a napirend előtt azt a kérelmet intézi a miniszterelnökhöz, hogy miután az 1899. XXX. t.-cikk pártközi egyezmény alapján jött létre és abban az ország érdekei vannak megóva és azokra nézve abban garan-

ciát lát, álljon el attól a számszavas javaslatot módosítsa.

Héderváry gróf miniszterelnök: A módosítás neki s a kormánynak nem elhatározott szándéka, hanem mint egy gondolatot vetette oda az ország gazdasági érdekeinek megóvása céljából. Ehhez most nem ragaszkodik és a javaslat módosítását igénybe venni most nem akarja. (Helyeslés). Nem kötheti le magát, és formához sem kötheti magát. A törekvése az, hogy az ország érdekeit gazdaságilag megóvja. (Helyeslés.)

Bakonyi: Vonja egészen vissza ezt a szándékát. (Nagy zaj, ellenmondások.)

Kossuth Ferenc: Örömmel látja, hogy a miniszterelnök az ország érdekeit megóvni akarja.

Várady: Ez kötelessége!

Kossuth: Kötelessége neki is, nekem is! (Zajos helyeslés jobbról.)

Felkiáltások: Ez komoly ember szava!

Kossuth: Tudomásul veszi, hogy a miniszterelnök nem ragaszkodik a módosításhoz.

Héderváry gróf miniszterelnök kijelenti, hogy csak most nem ragaszkodik. Hogy szükségesnek tartja-e, ez az ország érdekeitől függ. (Helyeslés jobbról.)

Szünet után

(A miniszterelnök programja.)

Polonyi Géza szerint a miniszterelnök csak sugásra tud beszélni: kijelentéseit mindig módosítja. Széll Kálmán legalább a törvény betűjéhez ragaszkodott, de Héderváry még ahhoz sem. Hosszasabban indokolja bizalmatlanságát a kormány iránt. A miniszterelnök programjával lehetetlen a kibontakozás. Felvilágosítást kér, s ha nem kap, kijelenti, hogy azokhoz csatlakozik, kik élet-halál harcra vannak elhatározva.

Az ülés ezzel negyed három órakor véget ért.

TÁVIRATOK

Forrongás a Balkánon.

Konstantinápoly, július 2. Omer Rusdi basa marsall, Sakir basa váli és Semszi basa hadosztálytábornok két zászlóaljjal és hét ágyúteggel tegnap, Servet basa tábornok négy zászlóaljjal ma Gyakovoból Prizrendbe érkezett. Hir szerint holnap kezdődik meg a Prizrendtől délre fekvő Ijumi területen az ellenzéki albánok ellen indított katonai akció. A bolgár kormány egy Bécsbe, Pétervárra és Párisba intézett körjegyzékben panaszkodik a török csapatok és basi-

nik szemünkbe. Alattunk a Prahova folyó széles ériágásokban kigyózik, medrében rákászó és halászó oláhok bukdácsolnak. Utunk a „Stella-Romana” című naftalin és petroleum források mellett, visz el; ez a telep arról nevezetes, hogy a magyar Ipar- és kereskedelmi bank élén gróf Tisza Istvánnal alapította. A részvénytársaság megbukott s a részvények ára ma 15—20 frankon állanak.

Innen kezdve a nagy román síkságra érünk s este fél 9 órakor érkezünk meg Plojescibe, mely egyike Románia legnagyobb városainak. A villamos fényvel világított szép indulóházat tágas és fényes ebédlőjével bejárva, 10 pernyi időzést után elindultunk Románia fővárosa felé, hová este 10 órakor érkezünk meg.

Itt kocsikra ülve, a Kalea-Viktórián hajtattunk végig. Egy templom elé érve, rendkívül érdekes látványnak voltunk szemtanúi. A templom teljesen ki volt világítva s abból egy nász néptömeg kifel. Elöl már hosszú és fényes kocsisor jött. Minden kocsi bakján két nagy égő és csokorral díszített viaszgyertyát tartottak. Az első kocsiiban ült a vőlegény és menyasszony. Az ilyen éjjeli esküvő Bukarestben nagyon divatos, kivált a főúri körökben.

A Hotel-Francé-ba szállva, egy, a szomszédban lévő vendéglőbe mentünk vacsorálni, hol egy Oroszházáról bevándorolt magyar vendéglősre találtunk, ki jó magyaros vacsorával vendéglélt meg bennünket. Bukarestben általában igen sok a kivándorolt magyar s különösen a székelyek találhatók itt nagy számban.

A fiakkeresek legnagyobb része székely, kik hosszú oroszos kaftánban hajtanak. Bukarest még mindig forrásban van. Bár mióta én utoljára itt jártam 1885-ben, óriási változásokon ment keresztül. Építkezési modorában egy darab kelet találkozik a nyugattal, bár most már a modern épületek a túlnyomóak.

Jun. 29-én korán reggel kocsikra ülve, déli 12 óráig bejártuk az egész várost, melyet a Dumba-vica folyócska szelketté. Megtekintettük a királyi palotát, Sthurdza herceg gyönyörű palotáját, a román nemzeti bank palotáját, az egyetem szép styben épült palotáját, előtte Vitéz Mihály lovas vasszobrával, nem messze innen találtuk Lahováry Sándornak, a meggyilkolt külügyminiszternek ércszobrát. Igen szép szobra van Bratiánu-nak, ki alatt a mostan uralkodó Károly király jött az országba. Baduleszkunak, a költőnek szintén szép szobrot állítottak. A nemzeti színház épülete csinos. De leginkább leköttötte a figyelmünket az Atheneum, mely gyönyörű styusban épült hangversenyterem. Alól a földszinten márványszobrok és gypszutánzatok vannak elhelyezve s négy különös alakú márvány csigalépcső vezet föl az első emeletre, mely képtáru s régiségek táruál szolgál. Mindenütt díszes márvány falak és karzatok, gazdag aranyozással díszítve.

Egy pár képet láttunk itt Székely Bertalantól is. A második emelet a tulajdonképeni hangversenyterem, mely gyönyörűen van berendezve. Külön királyi páholy és külön páholyok a minisztereknek és egynéhány főrangúnak. A székek amphitheatrális módon, igen

célszerűen vannak elrendezve s az egész terem oly nagy, mint egy országház, több mint 2000 ember számára ülésel. A hangversenyzők számára pazarul díszített színpad van készítve, melyen a Bösendorfer zongora állandóan készen áll.

Számos templom közül legfényesebb a Domna Balasa-templom, melyet a magyar származású Balasa neje épített, szegény tanulók és gyámoltalan nők számára menhelyivel. Megtekintettük még a metropolita templomot, mely egy szép magaslaton áll s mely tele van értékes arany és ezüst tárgyakkal. A Metropol mellett van az országház és az Urakháza, melyek nagyon egyszerűek. Erről a magaslatról igen szép kilátás nyílik a nagyterjedelmű városra, mely számos keleti styusban épült s 5—6 gömbölyű toronnyal ellátott templomaival érdekes látványt nyújtott. Van itt a róm. katolikusoknak, a reformátusoknak és az evangélikusoknak is nagy templomuk, ugyisint két nagy zsinagóga is.

Mindezt megtekintve, délután 4 órakor vonatra ültünk s Plojescin, Sinaián és Brassón keresztül június 30-án, reggel 8 órakor megérkezünk Aradra. Két nap alatt kevés összeggel óriási földet bejártunk, sok szép dolgot és vidéket látva, sokat tapasztalva. Az „Aradi Tornaegyesület” derekasan megfelel hivatásának. Augusztus közepén ismét egy kettős ünnep lesz, mely alkalommal az a Dunára rendezük kirándulást.

Vanak macedóniai tulkapásai miatt, továbbá azon, hogy a porta elutasította Bulgáriának az utóbbi időben tett ama javaslatát, hogy Bulgária lecsendesítésére törekedjenek. A bolgár kormány tiltakozik a határmenti csapatmozgás ellen és elutasítja az ebből támadható következményekért való felelősséget. Az hírlik, hogy a porta külföldi követéhez körlevelet intézett, melyben a határmenti csapatmegerősítéseket azzal indokolja, hogy azok a bolgár bandák már jelzett határátlépése ellen irányítvák.

A görög kormányválság.

Athén, július 2. A midőn Delijannisz miniszterelnök a kamara ülése után lakására ment, nagy néptömeg ovációkban részesítette. Delijannisz beszédet mondott, a melyben a párijából kilépett képviselőket hevesen megtámadta és az ország gazdasági helyzetét nagyon szomorúnak ítéltette fel. Tüntetések kiabálva és füttyelve vonultak végig az utcákon és Deligeorgisz lakása elé mentek, a ki ugyancsak beszédet intézett a tömeghez, melyben kifejtette, hogy a Delijannisz-kormány bukása az ország gazdasági fejlődésének veszélyeztetése.

Kafka Egan ellen.

Irta: Kafka László, miniszteri tanácsos.

Köztudomású dolog, hogy Kafka László miniszteri tanácsos Széll megbízásából Máramarosmegyében járt, hogy az ottani közigazgatást vizsgálja meg. Kafka több hetet töltött Máramarosban és ott az ugynevezett rutén akcióval is foglalkozott. Tanulmányának eredményét memorandumba foglalta, de ezt a memorandumot nem hozta nyilvánosságra, hanem a minisztereknek és a közvetlenül érdekelt tisztviselőknél gépirásos levonásban megküldte. A véletlen egy lapudósítónak kezére játszott egy példányt ebből az előterjesztésből és sietünk ezt egész terjedelmében közreadni. Csodálatos, hogy az előterjesztés közlése a véletlenre maradt és hogy ezt sem Kafka, sem Széll, sem Darányi nem hozták nyilvánosságra. Ugy látszik, hogy nem akarták közhírré tenni, hogy az ugynevezett rutén akció nagy felsülés és nem akarták magukra haragítani néppárti barátjait, kik ma is szent Egan martírra esküsznek.

A Máramaros vármegye területén lakó zsidóság körülbelül 50 000 lelket számlál s így a lakosságnak, mely keresztszámban 280 000 re rug, körülbelül 20 százalékát teszi.

A megye területén a zsidók alig egy század óta szaporodtak fel ily számra, mert a múlt század elején a tízedresze sem lakott a megye területén.

A szaporodást tagadhatatlan legnagyobb részt a galíciai bevándorlás okozta; megkönynyebbitette azt azon körülmény, hogy a kincstári, s akkor még fennálló közbirtokossági és magának erdei élénk fakereskedésre adtak alkalmat; a kincstár is akkor még apró részletekben árusította el a vágásokból kikerülő azon faanyagot, melyet sószállításra nem használt fel s a fakereskedéssel kizárólag a zsidók foglalkoztak.

A faanyagot a bőven kínáló erdőkből — rendes erdőtervényünk még nem volt az 1807-iki . . . t.-c. alig foglalt magában néhány intézkedést, azt is a birtokosok szívesen megkerülték — bizonyára olcsón szerezték be a mindig töke-zagény megyében.

Volt tehát faanyag bőven s igen jutalmazó volt azt a Tiszán leszállítani s apránként eladogatni.

A mezőgazdaság haladásával a fa értéke folyton növekedett s a Tiszamenti fakereskedéssel sok zsidó foglalkozott s még sokkal több azok mellett mint ezeknek sáfárjai.

De nemcsak maga a fakereskedés, hanem a fatermelés maga is jó keresetforrást nyújtott, mert az sok munkást állandóan foglalkoztatott

s a munkásokat a fatermelés szükségessé tette, a fuvarozókat és állataikat élelemmel kellett ellátni, erre nézve pedig szintén a kereskedésre voltak utalva — s ez most is úgy van — a megye területén nem termelt meg még egynegyed részét sem annak, amit élelmiszerekben elfogyaszt, most sem terem meg a felerészre. A legfőbb fogyasztási és ruházati cikkekét máshonnan kellett beszerezni s a havasok alatt pagonyokban dolgozó munkásoknak, valamint a falvakban lakó családoknak rendelkezésére bocsátani.

Ez nagyrészt még most is úgy van, mert hisz még azt a fehér vagy vörös darócposztót, amiből a máramarosi paraszt munkás nadrágja és zokája készül — horibile dictu — itt Máramarosban, ahol a havasokon a juhok százezere legel, még mindig 50 százalék mennyiségben behozatalt cikket képez. Az erdélyi szászok készílik Nagydisznódon, onnan hozzák a zsidók.

Az erdők fölött elterülő havasok tulajdonosai szintén a zsidókra voltak utalva, ezek bérelték ki a havasokat, felhajtottak arra az öszszevásárolt sovány marhát tavasszal, hogy azt ősszel felhizlalva, a szigeti és técsői vásáron az alföldi nagyobb városok, sőt a vasutak megnyitása óta a fővárosi és bécsi mézárásoknak eladják. A havason hizlalt marha igen keresett cikk volt mindig s az ma is. A kereskedés ezen neme még több, még pedig úgy a kis, mint a nagyobb tőkésnek nyújtott keresetforrást, mert a kisebb tőkés is összeállottak s együtt béreltek havast.

A sóbányák s akkor még fennállott több vasgyárbán foglalkozó munkások és a sószállítással foglalkozó tulajdonosoknak is mindig állandó keresetök volt s ezeknek szükségletét meg kiválóan a kereskedelem útján kellett beszerezniök; szövei: a vármegye mint olyan, mely egyrészt szükségletének legnagyobb részét az ország más részéből kellett beszereznie s másrészt a maga terményeit az ország más részeiben értékesíteni, a kereskedelemnek nagy tere nyílt, ami a szomszédos Galiciából az ott amugyis már akkor nagy számmal élő zsidókat rendkívül vonzotta a megyébe.

Természetes, hogy amellet a kocsmálás s mi türes-tagadás, az olyan embereké, akik akkori szellemi látókörükben az uzsorában nem találtak semmi kifogásolni valót, az uzsora is — hiszen 1868 ig a törvényhozás sem gondolkodott másképp — mind szabad foglalkozás elegendő megélhetési forrást nyújtott.

A galíciai bevándorlások ellen a már régebben itt lakók többször felszóltak, sőt a vármegye is hozott határozatokat s a bevándorlás meggátálása a határra állandó biztosokat rendeltek ki, de ez még annál jobban élesztette a vágyat a már akkor is összehasonlíthatanul szabadabb levegőjű országba és valóságos igéretföldének tartott Máramarosba bevándorolni.

A Kárpátok tulsó lejtőinek völgyeiben a zsidóság természetes szaporodása, a bukovinai és oroszországi bevándorlások egyre szaporodott s az áram Magyarország felé még akkor is tartott, amikor a részükre nyitva álló foglalkozási módok tulzsfolva voltak.

A rengeteg magán- és közbirtokossági erdők lassanként letaroltattak, a havasok bérbeadására nézve a királyi kincstár a zsidókra nézve mindinkább megszorító rendszabályokat hozott; meghozattak lassanként az uzsorát korlátozó törvények, a kincstár és közbirtokossági regálékat sem lehetett többé olcsón kibérelni, szigorubb erdőtervények hozattak, a kincstár a fakereskedést összpontosította egy vállalkozónak s a 60-as években egy stájerországi, utóbb egy bécsi, majd egy bajorországi cégnek adta kizárólagosan kezébe.

Ezen körülmények mindegyike a zsidók megélhetési teréből nagyobb-nagyobb darabot vágott el s csakhamar azon vették magukat észre, hogy a keresetforrás igen kevés s nagyon sokan vannak hozzá. Anyagi jólétük így a hetvenes évek derekától határozottan folyton hanyatlóban van, úgy hogy ezidőszent — hisz az a néhány kivétel nem jöhet számba — a vármegye lakosságának vagyoniilag legnyomorultabb része.

A rokoni kötelék a zsidóknál erősebbnek jelentkezik, mint sok más fajnál. Ebben található oka annak, hogy a galíciai bevándorlók folyton élénk összeköttetést tartottak fenn galíciai rokonaikkal. Igyekeztek mindenben a ga-

liciai szokásokat az új lakhelyen is fenntartani, a Galiciában lakó rokonaikat beházasítani, hitközségeiket, templomaikat, istentiszteletüket az elhagyott hitközségek módjára berendezni és szó sem lehetett arról, hogy papokat, hittanítókat máshonnan hozassanak, mint Galiciából, akik meg mindenben arra igyekeztek, hogy az ideszakadt híveket a már a szomszéd megyék területéig hatolt nyugoti művelődés és haladás elől megóvják.

Ez a körülmény, hogy olyan zárt sorokban és rövid időközben, nagyobb tömegben jöttek be, lett szerencsétlensége a máramarosi zsidóknak, mert míg másutt hazánkban és más nemzeteknél lassabb és kisebb mérvű bevándorlásnál az asszimiláció nyelvben, szokásokban és művelődéshajlamban bekövetkezhett, erre a nagy tömegre, mely mint a galíciai zsidók egy homliása élt tovább, külső hatások befolyást nem gyakorolhattak. Az is igaz, hogy ezek a külső hatások sem igen jelentkeztek s ilyen hatásforrások sem igen voltak.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Armány és szerelem, dráma. Beregi Oszkár vendégfellépéssel.
Szombat: Romeo és Julia, színmű. Beregi Oszkár vendégfellépéssel.

Beregi vendégfellépése.

— Monna Vanna. —

A Nemzeti Színház művésze ma este lépett fel először *Prinzivalle* szerepében *Monna Vanna* színműben, mely a múlt télen az egész művelt világ színbíráját annyira foglalkoztatta.

Beregi Oszkár az eddig bemutatott felfogásoktól teljesen eltérő és mondhatni originális felfogást követ. Az ő irányzata legjobban közelíti meg a szerző intencióját, mert ő nem hőst, nem középkori lovagot játszik, annak regényes tulajdonságaival, hanem kóbor kalandort, ki hazátlan, és kinek lelkiismerete nem fáj, ha elárulja azt akinek zsoldosa, egy szépséges nő mosolyáért, szereleméért.

Igy fogta fel Beregi Prinzivallét és azért tudott nagy hatást véle elérni. A közönséget magával ragadta és a zajos taps tolmácsolta a nagy sikert.

Gazdi Aranka *Monna Vanna*ja ismeretes kitűnő alakítás és mai fellépésén meglátszott, hogy a szabadság, a pihenés üdítő hatással volt művészetére. A sikerből neki nagy rész jut. *Békés* ma is kitűnő volt, ki a jellemfestésével a társulat első rangú erőssége. Új volt a környezetben *Könyves*, ki nagy drámai erőt fejtett ki, anélkül, hogy a kelő határt túllépte volna. Ez magában véve nagy érdeme, mert szerepe könnyen csábítja a művészt a tulzásra. Az intrikus szerepet *Mariháry* játszotta; intelligens felfogásának jele, hogy rövidre szabott szerepét Prinzivalle mellett előtérben tudta tartani.

Egy körülmény volt csak, ami kellemetlenül hatott és ez az, hogy a közönség ma is gyéren volt a színházban, pedig a műélvezet, melyet a vendég és társulatunk drámai szemlélete nyújtott, derekasan megérdemelte volna a telt házat.

Carols.

* Egy görbe nap. Általánosan ismert alakja a *Borszem Jankó*-nak Mihászna András, Bukovay Abszencius, Mokány Bercei, Tojás Dániel, Kottlick Zsuzsanna, Reb Menachem Cicesbeiser Jucl szobalány, Tarjagos Illés, Kraxelhuber Tobiás stb., kik mindannyian évtizedek óta utólrhellen humorukkal nevetetik meg az egész országot. Agai Adolf és egészséges humorból duzzadó vezérkara kitűnő ötletére vall az, hogy e közkedvelt alakokat mind egy bohózat keretébe állította be. *Egy görbe nap* a

eime ennek a bohózatnak, mely már legközelebb színre kerül az aradi színházban.

* **A színházi előadások kezdete.** *Zilahy Gyula* szinígazgató — közli a színházi iroda — a mai napon számos aláírással ellátott panaszos levelet kapott, melyben figyelmébe ajánlják az igazgatónak, hogy a nyári meleg időben lehetetlenség számos oknál fogva már fél 8 órakor este a színházba eljárni. A panaszolók arra kérik az igazgatót, hogy ezen okokat szem előtt tartva, az előadások kezdetét nyolc órára tűzze ki. Az igazgató a panaszoknak eleget tesz és a nyári színházban most július 4-től, szombattól kezdve az előadások kezdetét este *nyolc órára* tűzte ki.

* **Dráma a tenger fenekén.** Vasárnap délután színre kerül a *Dráma a tenger fenekén* című látványos dráma teljesen új betanúttal. Kiemelkedő különösen az új gépszerkezetnek működése e darabban, mely a hajó süllyedésének, égésének, a tenger mélységének és rejtelmének frappáns hatásait idézi elő. *Végh István* színházi festő a nagy színpadhoz mérten új díszletészleteket festett, melyek az illúzió felkeltésére még erősebben közrehatnak.

Péter király uralkodása.

(Volt miniszterek vád alatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, július 2.

Most már az összes hatalmak válaszoltak a szerb király jegyzékére. Egyetlen egy sem hangsúlyozta a királyi szemből a királygyilkosok megbüntetésének követelését és így Szerbia új királya igen kényelmesen helyezkedhetik el a vértől bemocskolt trónuson. Nincs semmi gondja arra, hogy Európa fölháborodása megnehezíti majd az uralkodását. Így tették maguk a nagyhatalmasságok törvényes intézményé a királygyilkosságot, ami talán éppen olyan veszedelme lehet az uralkodóknak, mint a népeknek.

Mint hogy pedig a szerb kormány most már mitsem tart a hatalmak beavatkozásától, tovább mennek a „munká”-ban. A *Cincár-Markovics* kabinetnek voltak olyan tagjai is, akik túlélték a véres éjszakát. Nem voltak találhatók sehol és így a gyilkosok nem hűthették dühüket rajtuk is. Ennek folytán most *vád alá akarják helyezni őket* s csak véletlen hogy a szkupstina tegnapi ülésén a vád alá helyezés kérdését fel nem vették.

Bukarestből táviratozzák, hogy a meggyilkolt szerb király nagybátyja, *Maruzzi* herceg, a „Zara” nevű újságban cikksorozatot tett közzé, melyben egyenesen *Péter szerb királyt nevezi meg a királygyilkosság okozójának.*

A herceg szerint tíz nappal a gyilkosság előtt két idegen érkezett Turn-Severinbe, akik megszálltak egy ottani szerb földbirtokosnál, akinek a Karagyorgyevits Péter érdekében folytatott propagandája miatt Romániába kellett menekülnie. Az idegenek néhány napig maradtak a földbirtokosnál és számos ember látogatását fogadták, kik részint hajón, részint vasuton jöttek Szerbiából. Megbízható értesülés szerint a két idegen közül az egyik *Szerbia mostani királya a másik annak titkára volt.*

Az egész összeesküvést e szerint a romániai határon főzték ki és Karagyorgyevics Péter tette meg a királygyilkossághoz az első előkészületeket.

Egy másik román lap is érdekes leleplezést közöl, még pedig *Milán királyról.*

Amikor Milán király Karlsbadban értesült róla, hogy fia *Draga* Masint feleségül akarja venni, azonnal Belgrádba sietett. Bécsben értesült csak róla, hogy kitiltották Szerbiából. Ekkor levelet intézett fiához, levele azonban válasz nélkül maradt. Erre az időpontra esik Milán király utolsó bukaresti látogatása.

Milán azzal a szándékkal ment le akkor

Romániába, hogy még egy utolsó kísérletet tesz a szerb trón és az Obrenovics-dinasztia megmentésére. *Katonai egyezményt akart kötni Románia és Szerbia között,* amely Sándort megfosztotta volna trónjától. A trónt ismét Milán foglalta volna el.

A terv megfuzsult és az ex-király elkese-
redve tért vissza Bécsbe, ahol nemsokára meg is halt.

A politikai helyzet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, július 2.

A kormányzás ott van, ahol a néhai mádi izraelita. Elindult az obstrukció Mádjáról a béke Tarcaljára és ime újra obstrukciós Mádron van. A függetlenségi párt még nem obstruál nyilvánosan, hanem csak „beható vitát kezdeményez.”

Kossuth Ferenc ötnapos gondolkodási ideje csak arra való, hogy szabaduljon a bánnal szemben vállalt obligótól. A függetlenségi párton érett a meggyőződés, hogy *Khuen* gróf szombaton, amikor kihallgatásra a király elé járul, magával viszi a kabinetje lemondását.

Más a vélemény a szabadelvű-párton. Akik *Khuen* grófot ismerik és akik megismerték, bizonykodnak, hogy a *Khuen* miniszterelnöksége legalább tíz esztendő. Ez a szívós szervezetű ember kész tervvel jött ide. Még arra az esetre is, ha vagy többséget nem tudna szerezni a maga számára, vagy a pártok megtagadnák hozzájárulásukat az indemnitás megszavazásához. Mert az egyetlen cél: a költségvetési meghatalmazás. Ha ez megvan: *Khuen* gróf a saját ábrázatára teremti meg az új képviselőházat, megritkított ellenzékkel. El van készülve arra is, hogy nem a függetlenségi párt obstrukciója buktatja meg, hanem a tulajdon pártja. Az ó-szabadelvűek kiválása bármely percben bekövetkezhetik. E kiválás esetére kiegészítené a többséget a kormányképes néppárti tartalék, amely bécsi utasításra már kormánytámogatónak állott és rövid idő múltán a kormánypárttal együtt fogja lehurrogni a katonai vívmányokért küzdő függetlenségi pártot.

A függetlenségi párt hangulata.

A függetlenségi párt konferenciája elmaradt, ami eseményt képez a politikai zürzavarban. A képviselőház folyosóján is konstatalható volt már a hangulathól, hogy a *függetlenségi párt többségének megváltozott Kossuth Ferencel szemben tanúsított magatartása,* s eldőlt, hogy *Kossuthot nem dezavualják, s nem tüntetik fel szószegőknek.* Még a hevesebb elemek is kapacitálták a fiatalabbakat, hogy hagyják abba a küzdelmet.

A kilátások olyanok, hogy a *függetlenségi pártban helyreáll a béke.* A párt hétfői konferenciáján előreláthatólag elhatározzák, miszerint *tudomásul veszik a kiküldötteknek eljárását Khuen-Héderváryval szemben és a párt nevében tett ígéretet magukévá teszik.*

Lehet, hogy néhányan, kik jobban exponáltak magukat — köztük *Barabás Béla* is — *kilépnek a pártból.* Ezek száma azonban jelentéktelen lesz.

A képviselőház mai ülésén a függetlenségi párt hangulata elég nyugodt volt, csupán *Polonyi* használt erősebb hangot a miniszterelnök programjával szemben.

Az ülés folyamán felszólalt *Kolossváry* honvédelmi miniszter a tartalékosok ügyében, s debüje nagyon jól sikerült. Nem csak a jobb oldal, hanem az ellenzék is zajosan megéltjezte.

Általános feltűnést keltett, hogy *Kossuth* Ferenc a Ház mai ülésének megkezdése előtt tanácskozást tartott a miniszterelnökkel és az összes jelenlévő miniszterekkel. *Kossuth* indítványt adott be az *önálló vámtarifa*-ügyében, hogy ezt, mielőtt a külföldi kereskedelmi szerződések megkötése dolgában a tárgyalások megkezdődnének, letárgyalják. Ez iránt folyt a tanácskozás.

Kilépések a függetlenségi pártból.

Az éjjeli órákban jelenti tudósítónk a következőket:

A függetlenségi párt a nap folyamán úgy határozott, hogy ma este nem tart pártértekezletet. Az esti órákban azonban másképp fordult a helyzet. A párt értekezletet tartott, melyen teljesen megváltozott a hangulat. A párt többsége azt az álláspontot foglalta el, hogy a pártnak okvetlen be kell váltania azt az ígéretet, melyet *Kossuth* Ferenc és a kiküldött választmány tettek a miniszterelnöknek. Emiatt azután több képviselő kilép a pártból s a ma esti értekezleten már öt képviselő, névszerint *Ráth Endre, Lengyel Zoltán, Mezőssy Béla, Sebess Dénes és Rátkay László* jelentette be kilépését.

Hétfőn este ismét lesz pártértekezlet ugyanaz, melyet még *Barabás Béla* hívott egybe s ezen, egy forrás szerint, mintegy 30—32 képviselő *szándékozik bejelenteni kilépését.* Ezek a kilépések azonban pusztán a választók izgatott hangulatára való tekintettel történnek s valószínű, hogy a kilépettek később ismét visszatérnek a pártba.

A kvóta-döntés.

Az ugynevezett kvóta-ex-lex csak egy napig tartott; a hivatalos lap mai száma már közli a király döntését. Az illető közlemény így szól:

„O császári és apostoli királyi Fellege a következő legfelső kéziratot méltóztatott legkegyelmesebben kibocsátani:

Kedves gróf Khuen-Héderváry! Mint hogy a magyar korona országainak és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok törvényes képviselői között arra az arányra nézve, amelyben azok a közösügyek költségeihez hozzájárulni tartoznak, az 1867. évi XII. t. cikk 19., 20. és 21. §§ ai (az 1867. évi december hó 21. én kelt ausztriai törvény 3. §-a R. G. Bl. 146. sz.) értelmében létesítendő egyezmény nem jöhetett létre, a közös ügyek költségeihez való hozzájárulási arány kérdését az idézett törvény cikk 21. §-a (az idézett törvény 3. §-a) alapján és az 1903. évi július hó 1. től 1904. évi június hó 30. ig terjedő egy év tartamára való érvénnyel aképp döntöm el, hogy a közös ügyek költségeiből a magyar korona országai 33²/₁₀₀-ot, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok pedig 66⁸/₁₀₀-ot viselnek.

Utasítom önt, hogy ezt köztudomásra hozza.

Kelt Bécsben, 1903. évi július hó 1-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.”

A honvédelmi miniszter manó dátuma.

Egyes lapok egyre azt jelentik, hogy *Kolossváry* Dezső, az új honvédelmi miniszter már

legközelebb föllép valamelyik kerületben, sőt némelyek szerint már bevégzett tény, hogy Kolossváryt a temesvári kerületben kandidálják, ahol előreláthatólag egyhangulag fogják megválasztani.

Törvényeink értelmében azonban képviselővé csak az választható, aki valamely választói névjegyzékben benne van. Kolossváry Dezső eddig tényleges katonai szolgálatot tén, nem gyakorolhatott sem aktív, sem passzív választói jogot, eszerint nem is kerülhetett a listába. Az új honvédelmi miniszter tehát az idén nem léphet fel.

De nem léphet föl a jövő évben sem, mert az 1904-re szóló névjegyzékek már meg vannak állapítva és a felszólalásokra való, törvényszabta terminus is elmúlt már, úgy, hogy Kolossváry tehát a jövő évi jegyzékbe sem kerülhet már bele. A honvédelmi miniszter urnak ezek szerint legalább is 1905-ig kell várnia, ha mandátumra óhajt szert tenni.

Mint egy későbbi távirat jelenti, a temesvári kerületnek mégis miniszter jelöltje lesz. A mandátumot Kluen-Héderváry gróf miniszterelnöknek fogják felajánlani.

Az osztrák válság.

Az osztrák kormány-válság, mely a magyar politikai zavarok következménye, még ma sem nyert elintézését. A király kihallgatáson fogadta Körbert, de az összkabinet lemondását nem fogadta el.

Valószínűnek tartják, hogy Rezek cseh miniszter kiválik a kabinetből.

TANÜGY.

A főgimnázium értesítője.

Arad, július 2.

Terjedelmes kötetben számol be az elmúlt iskolai év eseményeiről az aradi kir. főgimnázium értesítője, melyet Burián János igazgató tesz közzé. Az évkönyv részletesen sorolja fel az év minden mozzanatát és pontos statisztikával nyújt tájékoztatást.

Az értesítő jelentékeny részét két tudományos értekezés foglalja el. Egyiket Lissák Jenő tanár írta s a címe: *Egy grafikus számítási módszer a középiskolában*; a másik Hunyady József dr. tanárnak *A latin nyelv tanításáról* írt munkája.

Az év történetében kiemelkedő a liceum épületének helyreállítása, mely ugy szépészeti, mint egészségügyi szempontból nagyjelentőségű. Nevezetes momentum volt Nátafalussy Kornél tankerületi főigazgató tíz éves főigazgatói jubileuma, melyben élénk részt vett az intézet tanári kara.

A tantestületben igen sok változás történt. A huszonhat év óta Aradon működő Stauber József a nagyváradi főreáliskola igazgatója lett, Szentirmai Gyula pedig ki harminc év óta tanított Aradon, nyugalomba vonult. Távozásuk alkalmával meleg ovációban részesítették tanártársaik. Eltávoztak: Perlaky Gábor, Miklóssy István. Miklóssy helyét Lissák Jenő, Perlakyét Kubácska András, majd utóbbi is távozáván, Kisfalusi István töltötte be. Körmendy József nyugalomba vonultával, állását Visontay Kálmán foglalta el. Szentirmai utódja Vayer Lajos lett. Gál Lajos a nagybányai főgimnáziumhoz helyeztetett át, s tanszékét Beke Lajos dr. szolnoki főgimnáziumi tanár töltötte be. Gyer. tyánffy Ernő tanárt fél évi működés után Párecz István az egri főreáliskola tanára váltotta fel.

A tanulók egészségügyi állapota elég jónak mondható. Az egészséget veszélyeztette

némely osztály túlszűfolttsága. Két tanuló Ispán Gergely és Gulácsy Géza meghalt.

Több iskolai ünnepély, kirándulás, tavaszi multság tartoznak az év mozzanatai közé. A Petőfi önképzőkör szép működést fejtett ki. A testi nevelésről kimerítően számol be Nagy Sándor tornatanár. A torna-kirándulások között kiemelkedő a nagyszalontai-ut.

Az előmenetelt illetőleg minden tárgyból jeles volt 16, legalább jó 57, elégséges 274, egy tárgyból elégtelen 49, két tárgyból 27, három tárgyból 14, több tárgyból 22. A tanulók száma 459 volt. Erettségire bocsátott 26 tanuló, javító vizsgára utasított 3, ismétlésre 3, jelesen érett 4, jól 5, betegség miatt visszalépett 2.

A jeles tanulók a következők: *első a. osztály*: Haslinger Lajos, Koszó János, Scharfner Sándor, Telmányi Emil; *első b. osztály*: Steiner Miklós; *második a. osztály*: Zádor János; *második b. osztály*: Csáki Pál; *harmadik osztály*: Burián Géza, Fekete Kálmán, Simon Béla; *negyedik osztály*: Keller Benedek; *ötödik osztály*: Fekete Rezső; *hatodik osztály*: Miklósi Kornél, Rajz Elek; *hetedik osztály*: Eckhardt Ferenc; *nyolcadik osztály*: Nádor József.

Városi főtisztviselők fegyelmeje.

(Ujabb botrány Makón.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, július 2.

Makó városnak megint került egy kis botránya, olyan kisebb szabású panama-história a könyvkötések révén. Három hét előtt jött ez az ügy először nyilvánosságra a város közgyűlésén egy interpelláció alakjában s azóta olyan szépen nő, hogy a héten Farkas József polgármester ebből kifolyólag, felfüggesztette Váry Károly számvevőt, a ma délelőtt tartott rendkívüli közgyűlés pedig fegyelmi eljárást rendelt el a munkálat kiadásában szereplő Pákh Kálmán gazdasági szaktanácsos ellen is.

A dolog ott kezdődik, hogy az év elején tartott árlejtésen a város könyvkötői dolgait Papp Ferenc könyvkötő 63 és fél százalékos engedménnyel olcsóbban vállalta el a megállapított egységáraknál, ki volt azonban kötve, hogy nagyobb munkákat egység szerint készít el. Ennek aztán — mint a később megindult vizsgálat megállapította — az lett a következménye, hogy majd minden munkát egység útján készített a könyvkötő, hol sürgősséggel, hol más egyébbel indokolva azt, hogy az nem tartozik a szerződés keretébe.

Kökényessy Géza képviselő interpellációjára indult meg a vizsgálat, amely néhány évre visszamenőleg megállapította, hogy a felvett 1000 korona elég volt e célra, ez évben pedig már 300 koronával lépték túl a költségvetést s az egyes árakból különbözetheték 247 korona károsodást állapítottak meg a várost illetőleg. A polgármester külön is vizsgálatot tartott s mert a vizsgálat megállapította, hogy a könyvkötő néha-néha kisebb-nagyobb kölcsönöket is adott a számvevőnek, Váry Károly számvevőt felfüggesztette állásától.

Ezeket jelentette be a ma délelőtti rendkívüli közgyűlésen Farkas József polgármester s intézkedéseinek tudomásul vételét kérte.

Bán Zsigmond dr. ügyész a jelentés tudomásul vételét ajánlja, minthogy másképp intézkedni nem is lehet. A képviselőnek most a helyettesítésről kell gondoskodni.

Kökényessy Géza nem osztja az ügyész nézetét. Pákh Kálmán gazdasági tanácsos ellen is fegyelmi eljárás elrendelését indítványozza.

Böröcsök Gergely szerint mulasztott a tanács is s a kártérítést ő nem tartja elégnek, mert a lapok megint meghurcolják Makót. Böröcsök roppant tüzzel folytatja az ostromozást s e

közben észre veszi, hogy a polgármester mosolyog. Dühösen kiált fel:

— Kár az ilyen szomorú állapotot nevetni!

— Nem a szomorú állapotok nevetetnek — világosítja fel a polgármester — hanem Böröcsök ur.

Derűtlenség között folytatta ezután Böröcsök a községi törvény magyarázatát s ebből kifolyólag azt, hogy büntető utra is kell lépéseket tenni s függesszék fel a gazdasági szaktanácsost is.

Nagy István a számvevő mellett szólal fel. Báló Benedek sem tartja helyesnek a felfüggesztéseket. Dózsa Sámuel dr. szerint a számvevőt a képviselő nem helyezheti vissza.

Végül Kökényessy Géza indítványát fogadva el, úgy Váry Károly számvevő, mint Pákh Kálmán gazdasági tanácsos ellen fegyelmi indítványt, amit Ormos Ede dr. indítványára még azzal egészítettek ki, hogy mivel a közigazgatásnál szükség van a munkaerőre, megkéri az alispánt a számvevő visszahelyezésére, addig pedig Jankovics János adóügyi tanácsossal helyettesítsék, akinek aztán viszont Kökényessy János adótiszt lesz a helyettese.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Szabók országos gyűlése. A szabómunkások országos gyűlést tartottak Budapesten. A vidéki városok közül a gyűlésen képviselték magukat: Pécs, Makó, Temesvár, Győr, Ujvidék, Nagyvárad, Debrecen, Komárom, Sopron, Szombathely, Szeged, Miskolc, Székesfejérvár, Pozsony, Kaposvár, Arad, Kassa, Kécskemét, Fiume, Nagykanizsa és Kolozsvár, összesen több mint négyezer munkás megbízásából. Elhatározták a gyűlésen, hogy országos szervezetet alakítsanak, a melynek Budapesten lesz a középontja. A szervezetnek munkálatlanokat és vándorokat segítő alapja lesz, a melyből naponta egy koronát kapnak a rászorult szaktársak. Kimondotta a gyűlés hogy kéthetenként megjelenő szaklapot indítsanak. Végül hét tagu országos szervező-bizottságot választottak.

Szerelem az örültek házában.

(Az apáca és a gróf regénye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 2.

Két hónappal ezelőtt a fiatal Ferrari gróft egy római ideg orvos ajánlatára elme gyógyintézetben helyezték el. Miután betegsége nem volt valami túlságosan súlyos, megengedték neki, hogy az intézet egész területén, melyhez két villa tartozott, háborítlanul járjék. A Dabrielli villa a férfi- és a Barberini villa a női betegeké volt. A motorkocsizást azonban, biztonsági tekintetből, nem engedték meg a fiatal grófnak, aki különben nagy sportbarát volt.

Rövid idő múlva Ferrari kirándulásai határozott célt nyertek és ez a cél volt a Barberini villa, a hol többek közt lakott egy fiatal elmebeteg Karmelita-apáca is, gyönyörű fiatal leány, akibe a gróf halálisan beleszeretett.

Maddelena nővér, különben francia leány, hiszterikus neurasztiniában szenvedett, az intézeti szabályokkal szemben igen engedelmes volt, mindennek előtt szorgalmasan látogatta a templomi összejöveteleket és szeretett az esti órákban a villa árnyas utjain sétálgatni. Ott többször találkozott Ferrari gróffal és csakhamar, a regénybeli szokás szerint, az érzelmei kölcsönös bevallására került a dolog. Ferrari naponta levelet írt imádotjának és ezekben a szenvedélyes tüzet csak a tartalom teljes örűltsege multa fölül. A szerelmes apáca sem fukarkodott rajongó hangu válaszokkal.

Közben annyira javult a gróf állapota, hogy

az intézet igazgatója elbocsátotta mint gyógyul-
tat. A fiatal patricius a visszanyert szabadsá-
got arra használta fel, hogy valahogy kiszaba-
dítsa a francia apácát. Nap-nap után irt két-
három levelet, melyek azonban felelet nélkül
maradtak, mert a gondnokság konfiskálta
azokat.

Egy napon aztán megjelent a Barberini
villa bejárata előtt egy utas, aki kijelentette,
hogy ő az apáca bátyja és fontos levelet akar
neki átadni. A portás azonban az álruha da-
cára ráismert a grófra és a mikor ez a gróf
nevét kiejtette, ez utóbbi föluggott automobí-
ljára és eltűnt.

Néhány nappal később egy pápai lovag
tette tiszteletteljes látogatását az intézetben, a
fiatal lovag kardot és körszakált viselt. A ka-
pus, aki helyettese volt az állandó kapusnak,
csak a kard behozatala ellen tiltakozott, kü-
lönben beeresztette az előkelő látogatót. Ter-
mészetes, hogy az is Ferrari gróf volt, ismét
álruhában. Izgatottan sietett ama helyiség felé,
ahol szerelmesét hitte aától való féltében, hogy
nem éri el célját, az apáca nevét kezdte kiál-
tozni, de a szép Maddelena helyett a felügye-
lőket csalta elő, akik a saajátságos látogatót az
igazgató elé vitték.

Természetes, hogy Ferrari gróf ismét benn
maradt az intézetben, közel szerelmeséhez, de
gondoskodtak róla, hogy ne láthassák többé
egymást.

SPORT.

+ Kerékpárosok értekezlete. Az aradi ke-
rékpárklub szombaton este 9 órakor a Pölzl-
kávéházban értekezletet tart, melyre a tagokat
ez uton is meghívja az elnökség.

A pécskai vashid.

(Meg lesz a vashid. — A zombolya-pécskai
vasut.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 2.

A pécskai vashid azon kérdések közé tar-
tozik, melyeknek vajudás a passziójuk, s a me-
lyek, a közönséggel együtt, várják a megol-
dást. Szégyenkeznie ezért a születése előtti hi-
bájáért nem kell magát a pécskai vashidnak,
sem pedig Pécska községének, mert hiszen az
aradi vashid a vajudásban messze tulszárnyalja
a pécskai.

Most azonban, úgy látszik, *düldre jut a*
pécskai vashid ügye, még pedig a tervbe vett
zombolya-pécskai vasut révén, s olyanformán,
hogy Magyar- és Román-Pécska községeknek
aránylag nem nagy hozzájárulásával, a vasut-
társaság maga építeti föl a hidat. Ilyenformán
Pécska nagyot emelkedik, egyszerre jutván
hidhoz, s egy új forgalmi összeköttetéshez.

A pécskai vashid költségvetése már régen
készben van, a kormány jóváhagyását is meg-
szerezték, s félig meddig megalakult a társaság
is, mely a hidvám bérletét biztosította volna. A
megoldás azonban egyre később. Most azután,
az említett vasut-társaság vette az ügyet ke-
zébe, s komolyan neki látott a terv keresztül-
vitelésének. Ezideig nem volt megállapodás arra
nézve, hogy a vasut Pécskán, vagy Szemlakon
szelje át a Marost, míg végre Pécska javára
döntöttek, feltéve, hogy Pécska a társaság fel-
tételét elfogadja.

A feltételek szerint Pécskának jegyeznie
kell 200,000 koronányi vasut-részvényt, s meg-
kell váltania a kincstártól a jelenleg használat-
ban levő komp révjogát. Ez utóbbi 40,000 ko-
ronát jelent. Ezek teljesítése fejében a *vasut*
társaság felépíti a vashidat, középen a vasut
számára, két oldalt két-két kocsit és gyalogköz-

lekedési uttal. A hidon való vámszedés joga
ötven évig Pécskáé, azontul pedig a társaságé.

Az ajánlatot először csupán Magyar-Pécs-
kának tették meg, azon hitben, hogy egy köz-
séggel állanak szemközt. Tegnapi azonban a
vasut képviselői a helyszínen jártak, s a tárgya-
lásokat felvették külön-külön Magyar- és Ro-
mán-Pécska községgel.

Mind a két községben meg van a hajlan-
dóság a terv ilyen formájú megoldására. Ez
különben észszerű is, miután az ajánlat igen
előnyös. A hid felépítési költsége ugyanis
409,000 koronával nagyobb, míg így a rész-
vények megvételével, s a révjog megváltásával
200,000 koronánál fizet a község, mely egyuttal
új vasuti összeköttetéshez is jut. Ez az össze-
kötetés pedig, mely közel juttatja Pécskát a
délvidékhez, igen sokat jelent.

Ha a község nem fogadja el az ajánlatot,
könnyen megesik, hogy a vasutat Szemlak felé
csinálják meg, s Battonyánál létesítenek össze-
kötetést az arad-csanádi vasuttal. Remélhető
azonban, hogy a községek nem maradnak meg
csupán a hajlandóságnál, hanem elfogadják a
vasut-társaság ajánlatát. Hiszen, ha egyedül
vasuthoz jutnának a testvér-községek, már ez-
zel is nagyot nyernének, s ennek fejében is
érdekük a részvények jegyzése. A költségek,
a két község között megoszolva, nem is ké-
peznek tulságos terhet, s a 240,000 koronát az
ötven év alatt befolyó hidvámjog ammortí-
zája.

Mindenesetre attól függ az egész dolog
megoldhatása, hogy a vasut-társaságnak sike-
rül-e hozzájárulásra bevonnai az érdekelt köz-
ségek. Tekintve, hogy erősen és komolyan
dolgoznak ebben az ügyben, az a bizonyos va-
jud s remélhetőleg meg fog szünni, még az
aradi hid-kérdés megoldása előtt.

Aradi Közlöny.

Julius elsejével új előfizetést nyitottunk az
Aradi Közlönyre.

Ugy érezzük, hogy hangzatos előfizetési fel-
hívásra nincs szükségünk. A vidék legnagyobb,
legtartalmasabb napilapját adjuk az olvasó ke-
zébe, mert célunk az, hogy kimerítő, gazdag hir-
anyggal, lapunk szellemi részének előkelő szín-
vonásával fölüllegessé tegyük a fővárosi lapokat.

Az Aradi Közlöny, függetlenségének teljes
tudatában, a törhetlen, tiszta szabadelvűség, a
nyílt szókimondás és a demokrácia fegyverével
fog harcolni a jövőben is az igazságért és a
közjóért.

Zászlónkon ez a jelszó: Mindent a közönség
érdekeiben!

Az ARADI KÖZLÖNY előfizetési ára:

HELYBEN	VIDÉKEN
házhoz hordva:	postán küldve:
Egy évre . . . . . 24.—	Egy évre . . . . . 28.—
Fél évre . . . . . 12.—	Fél évre . . . . . 14.—
Negyed évre . . . . . 6.—	Negyed évre . . . . . 7.—
Egy óra . . . . . 2.—	Egy óra 2.40

HIREK.

Miniszteri kiküldött

a város pénztári hivatalában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 2.

A városházán a főispáni szobákban minisz-
teri kiküldött a város pénztár-könyveit és ellenőr-
naplóját vizsgálja. Ez rossz jel szokott lenni a
hivatalokban, rendszerint ugyanis holmi sik-
kasztásokkal szokott összefüggésben lenni. Hozzájárul ehhez az is, hogy a miniszteri szak-
értő ugyanaz, aki a Krivány-sikkasztások alatt

több hónapig tartó vizsgálatot végzett itt, a
megye gyámpénztári hivatalában.

Ezuttal azonban korántsincs szó sikkasz-
tásról, sőt a legkisebb szabályellenességről sem.
Ma reggel Budapestről Aradra érkezett Gunda
Zoltán belügyminiszteri számtanácsos, hogy a
város számvevői és pénztári hivatalaiban a vá-
rosi pénzkezelés és számvitel módját megvizs-
gálja.

Emlékeztetben van még, hogy a város egyik
közgyűlése a lehető legsürgősebben orvoslan-
dónak találta azt az állapotot, mely a városi
pénztárban az ott működő tisztviselők számá-
nak csekély volta következtében, az ellenőrzés
körülr uralkodik. A közgyűlésen e tárgyban el-
hangzott felszólalások hatása alatt Urbán Iván
főispán a belügyminiszteriumban kieszközölte,
hogy onnan szakértő küldessék ki a jelenlegi
pénzkezelési, számviteli és ellenőrzés módok
tanulmányozására, mely után a kiküldött meg-
tegye észrevételeit s utasításokat adjon ezek
reformálására.

Ezért jött ma le Aradra Gunda István mi-
niszteri szakértő-kiküldött, aki több napig tartó
munkát fog végezni a város pénztári hivatalában.

A miniszteri kiküldött — mint említettük
— hasonló minőségben már huzamosabb ideig
tartózkodott Aradon; a Krivány-sikkasztás vizs-
gálata alatt ő vizsgálta át a megye gyámpénz-
tári hivatalában a meghamisított összes pénz-
tárkönyveket és naplókat s általában abban a
bűnpörben ő volt a vizsgálóbíróság melé be-
osztott szakértő.

— József főherceg Kisjenőn. József főher-
ceg, aki tegnap, mint irtuk, Kisjenőre vissza-
utazott, a mai napot gazdaságának megtekinté-
sével töltötte el. Reggel kiment vendégeivel
az Ősi- és a Feset pusztákra, hol az arató gé-
pet és gőzekéket szemlélték meg, délben pedig
a gyarmati erdőben ebéd volt. Résztvettek a
szabadban főzött és felszolgált ebéden: Libits
Adolf udvari tanácsos, Ormos Péter királyi ta-
nácsos, *Nachtnébel* Odön ügyvéd, *Alram* Lothár
ezredes, báró *Vécsey* százados, *Vásárhelyi* László
országgyűlési képviselő és *Kokas* József ura-
dalmi felügyelő.

— A sajtó és az új kormány. Ami eddig
Magyarországon lehetetlennek látszott, meg-
történt most, Khuen Héderváry gróf kormányra
léptével. Az egész számottevő magyar sajtó
az új kormányval szembe helyezkedett. A
tekintélyesebb hirlapok állásfoglalásának oka
különböző s talán célja is más-más. Három fő-
városi napilap, mely eddig körömszakadásig tá-
mogatta a Széll-kormányt, a Khuen-kabinettel
szemben részben nem foglalt még állást, rész-
ben megvonta erkölcsi pártfogását. A „Buda-
pesti Napló“ támadja Khuent. A „Budapesti
Hirlap“ sem nem üdvözölte a „bánt“, sem nem
támadja erélyesen. A „Magyar Hirlap“ pedig
nyilván Khuen ellenes. A „Pesti Hirlap“ és
„Pesti Napló“ még Széll idjében a többség
ellen fordultak. Az „Egyetértés“, „Független
Magyarország“, „Magyar Szó“, „Magyarország
és „Alkotmány“ heves ellenzékiek. Egyedül a
félhivatalos „Magyar Nemzet“ tisztelt meg bi-
zalmával a kormányt. A nagyobb vidéki lapok
tulnyomó részben Khuen-ellenesek.

— Királyi kitüntetés. A király főleáki
Návay Aladár dr. kereskedelemügyi miniszteri
titkárnak hasznos szolgálatai elismerésül a
Ferenc József-rend lovagkeresztjét adomá-
nyozta.

— Horvát világ Magyarországon. A folya-
matosság bizonyára megvan a parlament dol-
gok legutóbbi multja és legaktuálisabb jelene
között — gróf Khuen-Héderváry ebben oly
muló epizódoknak ígérkezik, amelyeknek nincs

igénye, hogy új fejezetet kezdjen — de apró dolgokban mégis megvannak a helyzet egyéni sajátosságai. Ezek közé tartozik a horvát képviselők hirtelen megnövekedett önbecsülése és a fontossággal való kacérkodása. A kiegyezés óta a negyven horvát képviselő mindig odatarozott a magyar parlament személyi állományába, de ez soha oly észrevehető nem volt, mint ma. Azelőtt alig tudunk a létezésükről és ha a folyosón végig ment egy többé-kevésbé szürke ur, akiről senki sem tudta, hogy kicsoda, fogadást lehetett rá tenni, hogy inkább egy horvát képviselő, semmint valami odatévedt idegen. Így volt ez maig; de már nincs így. A bánnal együtt beütött a zsvió és e honi hangokra egyszerre föleszméltek a horvát képviselők. Amily csöndesek voltak ezelőtt, oly zibongók ma és az egykori elvonulást föl-váltotta a „hemzsegés“. Eddig ugyeszlóván csak elméletileg tudtuk, hogy horvát képviselők is vannak a parlamentben; de most lehetetlen észrevenni nem őket. Odalent Zágrábban is azt tartják, hogy mióta a bán eltávozott, kisütött a nap; de még inkább így érznek a horvát képviselők. Kedvet kaptak és vigan élnek az új módosulásban. Tömörülnek, mintha csak ők is magukra vonatkoztatták volna báró Podmaniczky elszólását, melylyel az új miniszterelnök bemutatkozásakor a szabadelvű pártot biztatta, együtt ebédelnek, mintha csak Nagy Ferenc társaságával tévesztenék össze magukat és mindenféleképpen dokumentálni iparkodnak, hogy ők is vannak. Ha ez nekik jól esik, ám tégyék. Artatlan és humoros mulatság, melyet ne irigyeljünk tőlük, mert hisz ugyis csak rövid ideig fog tartani. Ahogy a bán kiteszi a lábát a parlamentből, elmúlik az ő csillogó káprázatuk is. Lesznek megint, akik voltak: csöndes és elvonult férfiak és visszajön megint az idő, amikor bátran lehet fogadni, hogy ha a folyosón végig megy egy többé-kevésbé szürke ur, akiről senki sem tudja, hogy kicsoda: sokkal bizonyosabb, hogy egy horvát képviselő, semmint valami odatévedt látogató.

— **Visszavont indítvány.** Megemlékeztünk lapunk mai számában arról az indítványról, amelyet *Avarfy Géza* törvényhatósági bizottsági tag nyújtott be a város július havi közgyűlése elé; azt indítványozta ebben *Avarfy Géza*, hogy az aradi honvédszáz laktanyáról töröljék le a *Fejérváry-kaszárnya* elnevezést, miután *Fejérváry Géza* báró, aki különben sem járult egy krajcárral sem a laktanya felépítéséhez, nem honvédelmi miniszter többé. A közvélemény, amint ez előrelátható volt, nem fogadta rokonszenvenvel a furcsa indítványt s ez arra bírta *Avarfy Gézát*, hogy szándékától elálljon s javaslatát visszavonja.

— **Az aradi vásár.** A holnapi napon, pénteken kezdődik meg az aradi nyári vásár mely a naptár szerint a Péter és Pál napját követő vasárnapra esik. Az öt napos vásár első két napján inkább csak a külső vásártereken van a forgalom, ahol az állatvásárokat tartják s gazdasági felszereléseket, kellékeket árulnak. A kirakodó vásár két legerősebb napja vasárnap és hétfő.

— **Tisztviselők szabadságon.** A város július havi közgyűlésétől a következő tisztviselők kernek szabadságidőt: *Vizer Péter* alügyész öt hetet, *Zikó János* igazságszolgálati adófelügyelő hat hetet és *Dulovits Oszkár* számtiszt négy hetet.

— **A német szociáldemokraták.** A német szociáldemokraták győzelmének nagysága csak most öltik igazán szembe, amikor a pártok arányát hitelesen megállapították. Az egész német sajtót frappirozta a váratlan siker, amely a szocialistákat a birodalomgyűlésen számra és erőre nézve második helyre jutatta. Most tudódott ki, hogy a szocialistákat cseppet

sem lepte meg a diadal: számítottak rá. A pótválasztások előestéjén *Bebel* beszédet mondott egy karlsruhei népgyűlésen, amelyen kijelentette:

— *A szociáldemokrácia egyre nő s végre elborítja az egész világot. A szociáldemokraták állama sokkal közelebb van, mint gondolják . . .*

Most, hogy a német birodalmi gyűlésnek a centrum után második legnagyobb pártja a szociáldemokrata-párt lett, megfontolás tárgyává kerül, ne érvényesítse e jogát az elnökség reprezentációs kötelességeiben való részvételre. Vannak, akik a kérdést fejtegetik és arra a következtetésre jutnak, hogy a szociáldemokrácia, melynek képviselői a tartománygyűléseken hűségi esküt tettek az uralkodónak és a monarchikus alkotmánynak, nem jön ellenkezésbe elveivel, ha egy az elnökségbe választott tagja, mint a birodalom választott hatóságának képviselője az alkotmányszerüleg rendelt végrehajtó hatalomnál, azaz a császárnál évente egy vagy két látogatást tesz. A szocialisták lapja, a *Vorwärts* arról a kérdéstről, hogy a birodalmi gyűlésnek első alelnökét a szocialisták sorából kell választani, a következőket írja: Korai már most erről a dolgról beszélni. A szociáldemokrata párt csak a birodalmi gyűlés összehívása után alakul meg és hozhat határozatot. Az ügy különben sem olyan fontos, mint a minőnek tartják. A többi pártnak elemi kötelessége, hogy a szociáldemokratáknak átengedje az első alelnöki helyet. Különösen a centrum jól teszi, ha ezt a kötelességét teljesíti. Ha a szociáldemokratáknak följajlanának az első alelnöki helyet, akkor fog a párt majd dönteni arról, hogy elfogadja-e.

— **Eljegyzés.** *Kaufmann Gyula* déznai kereskedő e hó 9-én délelőtt tartja esküvőjét *Gyórokon Sáfrán Karolin* kisasszonnyal, *Sáfrán József* gyóroki kereskedő leányával.

— **Ujházy mester elvei.** Tegnap este megint nagy vacsorát rendezett a kormánypárt a városligeti *Wampetics*-vendéglőben, mint a hogy teszi minden szerdán este. Javában durrogtak már a pezsgős palackok, mikor beállított a *Wampetics*-be *Ujházy Ede* is, aki ott különben mindennapos törzsvendég. A „mester“ érdeklődéssel állt meg a nagy szaletili előtt, ahol a honatyák díszes tömege táplálkozott és kíváncsian nézegette, hogy kik vannak ott. Néhány képviselő megpillantván *Ujházyt*, sietett a kitűnő művészt befelé invitálni:

— Ide, ide, mester!

Es aztán hívogatta az egyik csoport is, a másik is, lévén *Ujházy*nak mindig egy pár olyan ötlete raktáron, amely miatt érdemes a társaságát keresni. Végül is *Ujházy* megállott az asztal egyik sarkánál, szemben *Wlassics* miniszterrel, akit néhány óliberális ült körül.

— Remélem, mester, — szolt az egyik képviselő, — te is ó-liberális vagy? Mi? Azért ülsz hozzánk?

Ujházy erre mosolyogva hajtotta meg magát és azt mondta a képviselőknek:

— Uraim, én az önök példáját követem! Mindig a viszonyoktól teszem függővé, hogy milyen elveket valljak!

Harsogó derűtlenség volt a felelet a mester sikerült megjegyzésére!

— **A kisenévi kereskedők bizottsága** érkezett *Pétervárra*, hogy az orosz pénzügyminiszternek emlékiratot nyújtson át, amelyben elmondja, minő szörnyű válságba jutottak a város összes kereskedői az április 19. és 20. án történt borzalmas események után. Le vannak írva a rémnapi egyes részletek, amelyek az egész kereskedelmet megakasztották. Házak, üzletek szétdulása, postarablások, gyilkolások a lakosság életében szokatlan jelenségek voltak — írja az emlékirat — amelyek megrendítő hatást gyakoroltak a népre s tartós nyomással

vannak a kereskedelemre, iparra. Hogy a helyzetet, amelyben most a kereskedelem sínylik, csak némileg lehessen illusztrálni, az emlékirat a következő adatokat sorolja föl: Kifosztottak és megsemmisítettek 100 borkereskedést, 41 gabona, 300 gyarmati kereskedést, 9 kalaposboltot, 4 gyárat, 8 halbódét, 4 vetemény és husboltot, 1 szénacsúrt, 51 kenyeresbódét, 15 cserépedénykereskedést, 16 magazinumot kész ruhákkal, 21 kéziipar boltot, 45 rövidáru-kereskedést, 20 mézárskereskedést, 28 cipőkereskedést, 8 fatelepet, 3 fűszerkereskedést, 2 gyógyszerárt.

— **A matyar.** *Toprongyos*, szánalmas kis emberke került be a rendőrség folyosójára. — Valami utlevél-ügyben járt a kapitány előtt és könyörgött, hogy szállítsák haza valahogyan a fatornyos házába.

— Hogy hívják? — kérdezte szigorú osztogatója az igazságnak.

— *Adolf Weber*, krem szépn . . .

— Honnan jött?

— Horvátországgal, instalek . . .

— Hát miért nem maradt ott, ha olyan szegény ember, hogy még vasuti jegyre sem telik?

A szürke kis ember úgy behuzta a fejét erre a szóra, hogy majd legurult a válláról.

— *Könyörgők*, krem szépn, kutya horvátok nem engedték ekszisztálni, mer matyar vagyok, tecik tudni.

— **Szabadka tüzérsege.** A honvédelmi miniszter leírásban tudatta *Szabadka* várossal, hogy a hadügyi kormány elfogadta a városnak azon ajánlatát, mely szerint hajlandó egy hadosztály tüzerezred számára elsőosztályu laktanyát építeni, megfelelő gyakorlóteret átengedni. *Szabadka* tegnapi közgyűlésén a tanács javasolta, hogy a közgyűlés vegye örvendetesen és köszönettel tudomásul a leirt tartalmát, mondja ki, hogy felépíti az elsőosztályu laktanyát, gondoskodik gyakorlóteréről, az építési költségek fedezésére hosszú lejáratu kölcsönt vesz föl elkészíteti a terveket, melyeket a közgyűlés elé fog majd terjeszteni, s vegyes bizottság meg fog állapodni a laktanya telkére vonatkozólag s e megállapodásról a tanács értesíteni fogja a törvényhatósági bizottságot, valamint a költségvetést is a törvényhatósági bizottság elé terjeszti jóváhagyás végett.

— **A király és a tanbetyár.** A király-idyllek sablonja közül mindenestre elűt az a kedves anekdota, amelyet *Keresztély* dán királyról mondanak el a most érkezett külföldi lapok. Néhány nappal ezelőtt *Keresztély* király a következő, gyermekkézzel írott és iráshibákban bővelkedő levelet kapta:

Kedves király! Mink négy tanuló vagyunk a *Flakebjergi* iskolában. A tanítónk minden nap megver minket egy vasbottal, amelyet a kikötőben talált. Ha nem fogja abba hagyni a verést, mink is megverjük őt.

Mint hogy a tanító neve is meg volt említve a levélben, a király rendeletet adott az igazságügy-miniszternek a dolog megvizsgálására, ő maga pedig nyomban vasutra ült és inkognitó *Flakebjerg*-be utazott, ahol az iskolába sietett s az épen együtt levő diákok közé toppant a tanterembe. Képzeltető, mekkora szenzáció támadt az iskolában. A levélíró négy diák a király fölajánlására kilépett a padokból és ismételte a panaszaikat, melyeket a többi tanuló is megerősített.

— Jól van, gyermekeim, mondta erre a király, igazságot szolgáltatok nektek.

A négy kis diák a külső dícséreten kívül meg egy vakációs napot is kapott a királytól azért az okos cselekedetért, hogy egyenesen hozzá folyamodott; azon kívül pedig még jó uzsonnát, csokoládét és süteményt is kaptak a jó királytól.

A tanítót nyomban felfüggesztették állásától . . . és ettől fogva rettegnek a tanítók *Dániában* a tanulóktól.

— **157 éves házaspár.** *Sárfalván*, egy Kézdivásárhely melletti községben ritka esküvő folyt le vasárnap. A házastársak éveinek száma

ugyanis mindössze 157. Ebből a menyasszonyra jut 81 esztendő, a vőlegényre már kevesebb, csak 76. A házasságnak különben regényes története van. Az új pár már rég óta szoros batorságban élt, mit a jó szomszédok igen furcsán magyaráztak. Ennek a pletykának az öreg Csűrös Mócsi gavalléros módon vetett véget, midőn megkérte a 81 éves özvegy kezét. Az esküvőn a menyasszony dédunokái is jelen voltak.

— A panama alkonya. Vége az általánosan kedvelt, bámulatosan felkapott panamának. Ne tessék arra a másik, felkapott panamára gondolni, a mely közintézetünkben, politikánkban, művészetünkben, iparunkban — egész tarsadalmunkban találkoztunk. Oh nem, ez a panama örök életű. A panama-kalaphoz mondják ki a halálos ítéletet a new yorki és londoni divatkirályok. Minden divatnak az utánzás adja meg a kegyelmezőlést. Amíg valaki csak jókora vagyon árán juthatott panama-kalaphoz, rendkívül sikkes dolog volt panamát viselni, de most már potom pénzen kapható ez a szeszélyes alak, csuf kalap és így vége minden nimbusának, s az elegáns férfivilág szép lassan visszatér az egyszerű, egyenes vonalú matrózkalaphoz.

— Amikor a tolvaj nősül. Bohózatba illik az a klasszikus jelenet, amely Berlinben játszódott le a napokban egy lakodalmon. Csinos szál legény tartotta a menyegzőjét: Tischler Sorsl, más néven az „enyveskező”. A menyasszonya egy Fanny nevű leány volt, akinek a zajos és változatos multja szerette össze a hozományt, amely férjét adott neki. A boldog pár azután meghívta a barátait a lakodalomra, amely igen vidám volt, mert elég bor és jó muzsika fűszerezte a pompás ebédet. A tánc javában folyt, a mikor valaki hirtelen felkiáltott:

— Az óráim! . . . valaki ellopta az órámat!
A felkiáltásra egyszerre négy-öt hasonló felelt:

- Az enyémet is!
- Nekem a tümet lopták el!
- A tárcám!

Azonnal felbomlott a rend s a zürzavarban a vőlegény ki igyekezett osonni a teremből. De megcsípték.

— Sorsl lopta el, az enyveskező!

Ugy is volt. A lakodalmass tolvaj, akiben a bor föltámasztotta bűnös hajlamait, sorra belenyúlta a vendégek zsebébe. De porul járt, mert a felháborodottak véresre verték s így nászéjszakáját borogatások közt kellett eltöltenie.

— Öngyilkos öregasszony. Ujszentannáról írják: Kedden itt *Wiesenneier* Ferencné 50 éves parasztasszony életuntágában felakasztotta magát és meghalt. Hat év óta betegeskedett és ez annyira elkeserítette szegény asszonyt, hogy megvált az élettől. Halálát férje és gyermeke gyászolja.

— *Weinberger Ferenc ékszerész, Központi szálloda épület, kiválóan szakképzett arany, ékszer és ezüstműves mester*, ajánlja gyönyörű szép és drág ékszer, ezüst dísz tárgyak, ezüst evőeszközök, és valódi „genfi” zseborakból álló nagy raktárát, kiváló finom kivitelű, saját gyártmányú, tömör kovácsolt jegygyűrűit 6 koronától kezdve, kiváló szak-tudással javít és átalakít a legtisztább kivitelben minden ékszert és ezüst-tárgyat saját műhelyében. Telefon 439 Jó házból való fiu tanuló felvétetik.

— Minden nőnek tudnia kell, hogy a párisi és bécsi kiállítás arany éremmel kitüntetett Balassa-féle valódi angol Ugorkatej azonnal eltüntet szepit, májfoltot és mindennemű tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörű üdéséget, fiataloságot kölcsönöz, kár tehát varni, mindenképpen vegye meg ma. Ár 2 korona, hozzá való ugorka szappan 1 kor., 8 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1.20 és 2 kor. Kapható Balassa Kornél gyógyszerésztárában Temesvár, Aradon Vojtek és Weisz uraknál, Krausz Elemér és tarsai drogueria üzletében, Földes Kelemen gyógyszerésztárában, Tábor Gyula gyógyszerésztárában Pécskai-ut 18. sz., ahonnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék Balassa féle ugorkatejet kérni.

— A nyári vásár és Porter. Jelenthetjük tisztelt olvasóinknak, hogy a nyári vásárra, amely a mai nappal veszi kezdetét, meg tett: összes nagyszabású intézkedéseit Porter Vilmos Nagy Aruháza Aradon, a Szabadság téren. Az áruház előtt mindenkor az a cél lebegett, hogy nemcsak sokoldalú választék által, hanem különösen a feltűnően olcsó árakkal is magára vonja a közönség figyelmét. Ezen kettős célt Porter Vilmos Nagy Aruháza ez alkalommal ismét kellőleg érvényre juttatja, s

megvagyunk győződve, hogy bárki helyesen okelekszik, ha szükségletét ennél a valóban előkelő vállalatnál fedezi. Talán főleges is megjegyeznünk, hogy kiváltképpen a cipő-raktár dícselkedhetik feltűnő nagy választékkal és meglepő újdonságokkal, de bizvást elmondhatjuk ezt a többi osztályokról is, amelyekben ugyszólván mindent megtalálunk, amire szükségünk van. Tíz korona vásárlásnál, mint ismeretes, minden vevő fényképkedvezményben is részesül.

— *Dentolin fog-crème* a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— *x— Kéz és lábizzadás ellen kitűnő a Kossuth gyógyszerész izzadás elleni kenőcsé, 1 tégely ára 1 korona. Kapható Kossuth Pál gyógyszerésznél Arad, Boros Béni-tér 15. (Dengi ház). Gyógyszereknek: Vojtek és Weisz, Krausz Elemér és tarsai urak drogueriájában.*

— *x— Orvendetes dolog, hogy a közönség felvilágosodottsága mellett csak jó aru érvén esülhet. Erre támaszkodva, mint tősgyökeres magyar gyáros ajánlom a legújabb módszer szerint, modern berendezésű gyáramban készült kitűnő pármái ibolya szappanomat, mely a frissen szedett ibolya gyöngéd, kedves illatával bír, a bőrt finomítja és üdíti. Rendkívül szelíd hatásánál fogva a legérzékenyebb arc-bőrűek is nagy sikerrel használják. Minden külföldi szappant háttérbe szorít. 1 drb. 80 fillér, 3 drb. 2 korona 20 fillér. Készítője: Szabó Béla gyógyszerész, pipere szappangyáros Miskolcon. Raktár Vojtek és Weisz drogueria és parfüm-nemű nagykereskedésében Aradon.*

Bokányi rágalmazási pöre.

(Szocialista vezér és hírlapíró.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, július 2

Abból az alkalomból, hogy a szociáldemokrata-párt vezetősége a katolikus papság ellen népgyűlést tartott és azon *Bokányi Dezső* szocialista-vezér erős támadást intézett a szerzetesek és kolostorok ellen, *Kaas Ivor* báró országgyűlési képviselő azt a szociális kijelentést tette a parlamentben, hogy *Bokányi Dezső* fizetett kéme a m. kir. államrendőrségnek. *Kaas Ivor*t nyilatkozatra szólították föl a szocialisták és a báró kijelentette, hogy ezt *Ballier Sándor* hírlapíró, az „Alkotmány” munkatársa közölte vele. *Bokányi* erre a következő panasszal fordult a budapesti büntető járásbíróhoz:

Ballier Sándor magánzó báró *Kaas Ivor* országgyűlési képviselő és még két más képviselő előtt, amint báró *Kaas Ivornak* nyomtatásban is megjelent nyilatkozatából értesültem, azt állította rólam, hogy a rendőrség szolgálatában álló titkos besúgó vagyok, aki mint a szociáldemokrata pártvezetőség tagja, pénzfizetés fejében a rendőrség részére a párttal szemben kémiszolgálatot teljesít és hogy látta is *Rudnay Béla* főkapitányt 150 forinttal kiállított nyugtámat. Kérem ezért *Ballier* rágalmazás miatt felelősségre vonni és a tárgyalásra *Kaas Ivor* bárót és *Rudnay Béla*t megidézni.

Ma tárgyalta ezt az ügyet *Farkas Gyula* dr. büntető járásbíró. *Ballier* a bíró kérdéseire kijelentette, hogy nem érzi ugyan magát bűnösnek, mindazonáltal a vallomást a büntető perrendtartás 134. § a alapján megtagadja és nem is védekezik.

Bokányi Dezső arra kérte a bírót, hogy idézze meg újra *Kaas Ivor* bárót, akivel bizonyítani fogja, hogy *Ballier* tényleg a rendőrség kémjének tüntette őt fel. Továbbá kérte a főkapitány beidézését is, mert *Rudnay* igazolni fogja, hogy ő sohasem tett a rendőrségnek kémiszolgálatot és ezért fizetést sem kaphatott.

A bíró a tárgyalást augusztus hó vége elnapolta, a tanúk közül azonban csak *Kaas Ivor*t idézi meg, mert *Rudnay* bizonyára megtagadná a vallomást, miután abban az esetben is, ha igaz a *Ballier* állítása, ez hivatalos titok és a főkapitány erre való hivatkozással nem köteles tanuskodni.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros közgyűlése.

— A sorrend. —

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1908. évi június hó 8-án délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak:

19. Sopronvármegye közönségének átirata a községi közigazgatás helyzetének javítása tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett feliratának hason szellemű felirattal való támogatása iránt. 20. Csanádvármegye közönségének átirata a községi levelezések általános portómentessége tárgyában a m. kir. kereskedelem- és belügyi kormányhoz intézett felterjesztésének hason szellemű felterjesztésekkel való támogatása iránt. 21. Polgármester előterjesztése az újonnan behívandó 28 legtöbb adót fizető és 28 választott törvényhatósági bizottsági tagok helyének a jövő évben való betöltése tárgyában. 22. *Vizer Péter* tiszti alügyész kérvénye öt heti szabadságidő engedélyezése iránt. 23. *Dulovits Oszkár* számtiszt kérvénye négy heti szabadságidő engedélyezése iránt. 24. *Zikó János* fogyasztási adófelügyelő kérvénye hat heti szabadságidő engedélyezése iránt. 25. A Belényes-sonkoyósi ev. ref. magyar egyház kérelme segélyezés iránt. 26. Sopronvármegye alispáni hivatala ak átirata a Boz községi tűzkárosultak segélyezése iránt. 27. A Magyarországi Nagyasszonyáról nevezett Congregatio igazgatóságának megkeresése könyöradomány utalványozása tárgyában. 28. A tanács betérjesztő *Bubori János* szü. és szü. öklével kihirdetés végett. Arad. 1908. évi június hó 30-án. Kiadta: *Kádas Kálmán*, főjegyző.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Soós Kálmán ügye. A vizsgálati fogságban ülő *Soós Kálmán* dr. törvényszéki bíró ügyében ma nevezetes fordulat állott be. *Schwars* Abrahám, aki a megvesztegetéssel vádolt bíró ügyökéeként szerepelt, tudvalevőleg bíróküldést kért, s ehhez ügyvédje is hozzájárult, kiemelve beadványában, hogy a budapesti törvényszék, amelynek *Soós Kálmán* tagja volt, nem ítélkezik a bűnpörben részrehajlatlanul, annál kevésbé, mert ez a törvényszék önkéntelenül is arra fog törekedni, hogy súlyos büntetés árán védje meg a maga presztigejét. A kir. Kuria I. büntető tanácsa *Kelemen Mór* elnöklete alatt, *Nedeczky Odön* bíró előadásában ma délelőtt foglalkozott a bíróküldés kérelmével. A Kuria méltányolta az okokat, a melyek a budapesti törvényszéket a bűnpör elbírálására alkalmatlanná teszik, s ezért a *Soós Kálmán* ügyében való ítélkezésre a pestvidéki kir. törvényszéket delegálta.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktözsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, július 2.

Déltársaság Buzakinálát mérsékelt, a vételkedv korlátozott. Lanyha irányzat mellett 18.000 métermassa került forgalomba, 10 fillérig olcsóbb áron. Egyéb gabonafélék közül rozs 10 fillérral olcsóbb. Időjárás szép.

Zárás 18 órakor:

Buza októberre	7.10 — 7.11
Rozs októberre	6.01 — 6.02
Zab októberre	5.25 — 5.26
Tengeri júliusra	6.11 — 6.12
Tengeri augusztusra	6.18 — 6.19
Tengeri szeptemberre	6.24 — 6.25
Tengeri 1904 májusra	5.15 — 5.16
Ropce augusztusra	11.65 — 11.75

— Az aratásról. Ujszentannai tudósítónk írja: Jövő héten kezdődik az aratás, a gabona igen szépen fejlődött, az árpat már lekaszálták és megvannak az eredménynyel elégedve.

Kölcsey - egyesület
Aradon

S z e s z ű z l e t .

— Julius 3. —

Mai jegyzetünk: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Száritóti mosók 12*80—13— korona mmásánként.

NAPIREND.

Július 3. Péntek. Róm. kath. naptár: Jácint. — Protestáns naptár: Jácint. — Óróg-keleti naptár (június 20.): Metód püspök. — A nap két 3 óra 52 perckor, nyugszik 7 óra 43 perckor.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11¹/₄—12¹/₄ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1¹/₄—2¹/₄ óráig; vasárnap és ünnepeken zárva. Helyiség: Breklye-museum helyisége melletti ülésterem.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött távirat szerint a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, semmi vagy kevés csapadék.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi május hó 1-től. —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel 5.10	Gyorsvonat reggel 8.18	Személyvonat reggel 6.05	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 4.21	Személyvonat d. u. 3.52	Gyorsvonat este 7.11
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat este 9.35	Szmv. Szolnokról este 9.—	
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel 6.35	Gyorsvonat délután 12.11	Soborsinról reggel 6.19	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36	Gyorsvonat délután 4.06
Radnáról délután 6.35	Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13	Személyvonat este 9.05
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel 6.15	Személyvonat d. e. 11.56	Vegyesvonat d. e. 10.43	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—		Személyvonat éjjel 10.59	
Szeged felé:		Szeged felől:	
Személyvonat reggel 5.—	Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.11		Személyvonat este 10.33	
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel 6.25	Vegyesvonat d. u. 12.06	Gurahonczról szm. r. 8.03	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30		Személyvonat este 6.56	

Motormenetek

Arad—Szabadságtér és Battonya között.

Battonya felé reggel 8.—	Battonya felől reggel 6.02
Battonya felé d. u. 12.26	Battonya felől d. u. 12.04
Battonya felé este 7.11	Battonya felől d. u. 4.05

CSARNOK.

A doktor úr.

Irtá: Szabó Ferenc. [3]

(Folytatás.)

IV.

Vala pedig Krivánlak, történetünk színhelyének közelében egy jómódu tot falu, melynek nevezetességei közé tartozik az a történelmi emlék, hogy hajdanán a földesur feleségét Mátyás király megtáncoltatta. Később külső ugyan, hogy a vidám kedvű, zöld hajtókás vadász nem annyira Mátyás király, mint inkább valami kőbor diák volt s a dátum is későbbi keletű, hanem azért a hagyomány, a könnyen érthető családi tradíció nagy királyunkhoz köti ezen eseményt, hogy hát... Eh, más szép asszonyral is esett már meg ilyen furcsaság.

Másik nevezetessége az, hogy Gránczveig Salamon, nem is olyan régen, megtáncoltatta magát a földesurat, még pedig úgy, hogy minden fordulónál elsodort valamit a talpa alól, hogy mire az utolsó turt járta, semmi egyéb nem volt az övé, csak a nagy név, (amit Salamon a világot sem táncolt le róla).

A földesur kitáncolta magát s ezzel aztán mehet, amerre tetszik, nem sok közünk van hozzá. Folytassa ott, ahol Salamon ur elhagyta, a rongyszédő sipon. Annál készségesebben ragadjuk meg az alkalmat, hogy visszatérjünk a fürge táncos Gránczveig urhoz, aki ott folytatja, ahol a volt földesur elhagyta: a nagyságos uraságon.

Az ég áldása minden tekintetben, meglát-

szott az új földesuron, barmait, mindennemű lábas jószágát (ideértve a tót-vityillókat, de még a szántókat is) megsokasította úgy, hogy a Jákob meg a Kábán e nembeli gazdasága együttvéve sem ért föl az övével. Ráadásul tizenegy élő gyermek apja volt.

Van valami tiz esztendeje, hogy a perceptor, guvernánt sohasem fogy ki a házból, állandóan nyolc-tíz tanköteles gyermek levén sikeresen vezető kezük alatt. Ezek azonban, ha egy kis meleg barátsággal nem fűszerezik a falusi élet unalmait, rendszeren visszazöködnek oda, ahonnan a nagyszabású honorárium ígérete elcsalogatta (egyik a borotva mellé, másik a varrótühöz).

Néha, változatosság kedvéért, maga Salamon ur vagy az asszonyosság is utilapot köt egyik-másiknak a talpára, ha például nagyon is szabadon akarnák nevelni a szigoru erkölcsű nebulókat. Rendszeren ezt vetik okul s a világot sem árulnák el, hogy a nevelő ur vagy nevelő kisasszony valamelyes értékesebb dolgot csaphatott a kufferébe — örök emlékezet okáért. Nehogy szégyent hozzanak diszes uri házukra, a szurkoskezü alakokkal.

A jövő-menő, havonként változó egyéniségekről keveset tud a világ, mint általában keveset szokott tudni a nevelőkről, ez intelligens szolgálókról, kik a többi szolgálattévőkől abban különböznek, hogy urnak vagy kisasszonynak hívják őket, tisztábban öltözködnek s kegyesen megengedtetik, hogy az asztal végén szerényen helyet foglaljanak; másként azonban amazoknál sanyarubb a sorsuk. Épp így nem törődött senki a Salamon ur embereivel.

Egyszer azonban megváltozott a világ véleménye. A házhoz új nevelő érkezett, még pedig nem holmi öngyilkosság elől menekült borbély-legény, hanem egy valódi professor, a kinek a doktori vizsgálaton akkora laureatust akasztottak a homlokára, hogy ekkorra girlánd bármely táncsteremnek a díszére vált volna. A doktor ur nem is vagabundált szerteszét, mint borotva-hagyott elődei, hanem az eszéki nagyhirű gimnázium tudós tanári karát gazdagította becses személyével; holott is, mint rendkívül lelkismeretes ember, annyira igyekezett a tudomány nektárját belecsepegtetni a nebuló nehéz emésztő készülékébe, hogy a tulfeszített munka következtében veszedelmes idegbajt kapott: miért is teljes fizetéssel egy évre szabadságotatván, üdülési szempontból a Salamon ur házába jött — tejkurára, üditő hegyi levegőre; s hogy pedig pestalozzias lelkének tevékenységet szerezzen: a Salamon ur tiz Salamonkája felett való szakzszerű felügyeletet is magára vállalja.

E fontos életrajzi adatokat maga a doktor ur zengedezte el főtisztelendő Czvajda Jeromos ur előtt, egyetlen lélekzetvétellel, amikor a legelső vasárnap, templomozás után találkozott vele az árnyékos hársak alatt.

V.

A doktor ur apró, tömzsi, karika lábú, hosszú kezű egyéniség volt, (mely utóbbiért szívesen hasonlította magát egy bizonyos persa királyhoz). Válla szűk, mint egy elnyűtt suszter vonszoló deszka, melyet egy kissé kihívó daccal tett szűkebbé azzal, hogy állandóan föl-rántva hordta. Haja, szakállá göndör, vörös (melyre nézve kaphatott volna példát az állatvilágból: de mivel ez nem volt persa, sem király: nem élt vele.) Haját naponkint behintette rizssporral, hogy kellemes szókévé tegye. Szeme kék, ide-oda mozgó, mint a fürge gyík, (hogy más hasonlattal ne éljek). Öltözete kissé elhanyagolt, ami különben együtt jár a tudós címmel. Beszéde édeskés, selypítő és szapora, mintha mindig félne, hogy, ha nem mond kellemes dolgokat, valaki elkapja előle a szót.

A doktor ur tehát kiváló testi szépséggel nem rendelkezett, mindazáltal már az első nap meghódította a háziakat. Salamon ur, ki az eddigi nevelőket csak így szokta fogadni: „Nü, meggyütte magát, hán? Ülje le magát s oszton lássa munkához!” s ugyanekkor leereszkedve nyujtotta kézsókra a jobbát; ez a Salamon ur most levett kalappal (a saját házában!) fogadta, barátságosan megszorongatta kezét s olyanforma bókot vágott, mintha ez egyszer maga akart volna kezét csókolni ama jótéteményért, hogy a doktor ur hozzá leereszkedni méltóztatott. De hát nem is csoda, egy tudós

professor, egy „valaki nem jöhet egy kategóriába a „semminivel!”.

Az első nap biztos jelei után ítélve, egyetlen egy családtag sem ápoli kételyeket a doktor ur jellemre, vallásos meggyőződése felől, melyet egyébiránt talányossá tehetett volna a roppogós magyar név: Sárvári Sándor. Azonban mindenki tudta róla, hogy ez csak paróka, mely alá a régi Mózes-haj szorult. Valódi nevét nem is kérdezték, tudták ugyanis, hogy Schönmann Salamon volt: más nem is lehetett.

A család után következett a falu, azután a vidék meghódítása. Könnyen ment ez is, mint a parancsolat. A doktor-titulus mindenütt megtette a magáét, e rangra és címre adnak valamit az emberek. Már pedig mindenütt adnak, főleg az asszonyok, kiknek álma mesés indiai nábob vagy doktor tölti be; e kettő mellett többi halandó — ahol csillogó ruhájú tiszturak nincsenek — eltörpül, elvesz, mint a szélkergette délibáb.

(Folytatása következik.)

Nyári színház.

Pénteken, 1903. évi július hó 3-án:

BEREGI OSZKÁR mint vendég:

Ármány és szerelem.

Szomorójáték 5 felvonásban. Schiller után németből fordította: Szensey.

SZEMÉLYEK:

Valter, elnök	Könyves J.	Miller, zenész	Békés Gy.
Ferdinánd, fia	Beregi O.	Millerné	Ardai Ida.
Kalib	Sarkadi A.	Lujza, leánya	Gazdi A.
Lady Milford	Almásy L.	Zsófia	Gőz Aranka.
Wurm	Mariházi M.	Valter Inasa	Tóth Lajos.

Kezdete este 7 óra fél órakor.

NYILTÉR.*

Értesitem a tisztelt vevőimet, hogy szabásom: Berger Izidor ur kölcsönös megegyezés folytán, barátságos uton megvált üzletemből, helyébe

Vass János urat,

ki hosszabb időig Budapesten működött s a mai kor izlésének teljesen megfelelő, alkalmaztam, miért is kérem a tisztelt rendelők közönséget továbbra is bizalmával kitüntetni.

Aradon, 1903. július hó 2.

Tisztelettel:

1447

Jnokai József Sajos.

6 darab befelé nyíló 2-25 magas

uj ablak zsaluval együtt

külső részek vörösfenyőfából,

fölfalva, teljesen készen á 33 forint.

5 darab befelé nyíló fél ablak

220-50 magas,

fölfalva, teljesen készen á 5 frt 50 kr.

Varga József,

asztalos mesternél,

Arad, Kápolna-utca 6b.

Borbás Lajos,

szobafestő és mázó,

Arad, Weitzer János (volt Templom-utca 12.)

Ajánlja magát a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség figyelmébe mindennemű szobafestő és mázó munkák elkészítésére, u. m.: orozást és lényezést a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig jutányos árk mellett.

Szolid, pontos és lelkiismeretes munkák elvégzéséről a t. háztulajdonos és lakásbérletk biztosítottak.

Alapított 1840.

Divatárház

Telefon 231. sz.

ROSENBLÜH H. ÉS TÁRSA

Szabadság-tér. ARAD, Forray-utca sarok.

A n. é. hölgyközönség szives figyelmét felhívjuk, hogy az idény előrehaladottsága miatt mindennemű divatcikkeinket, különösen ruhakelmék, mosókartonok, francia battisztok mélyen leszállított árban árusítjuk. 1404

Maradékok és kiselejtezett áruk félárakon adatnak el.

Mint különlegesen ajánljuk a legjobb minőségű vásznakból, szinte maradékok, melyek igen olcsón kaphatók.

Üzlet áthelyezés!

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy Csernovics Péter-utczai

asztalos üzletemet

Boros Béni-tér 23. szám alá, a volt Kremmer-féle asztalos üzlethelyiségbe áthelyeztem.

Elvállalok minden az épület és műbutor szakmába vágó munkákat, u. m.: épület-asztalos munkát, portálokat, bolt és irodai berendezéseket. Konyha, háló-, ebédlő- és szalon butor berendezést, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, a legjutányosabb gyári árakon.

Kivonat a butor árjegyzékemből:

1 complet hálószoba matt, faragott	100 frttól
1 " ebédlő berendezés matt, faragott	90 "
1 pár ágy, fényezett	18 "
1 " matt, tornyos, faragott	26 "
1 " ruhaszekrény, fényezett	25 "
1 " matt	28 "
1 " kredencz matt, faragott, magas díszes és feljebb.	45 frttól

Részletfizetésre megegyezés szerint.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. — Rajzokkal díjmentesen szolgálók. Kérve a t. cz. közönség becses rendeléseit, maradtam

Tisztelettel

1400

Kiss Gyula,
épület és műbutor asztalos.

Egymást ölik!

a balga svábok; — bár

Vojtek és Weisz
rovarirtója

tömegesen pusztítja őket.

Kapható 50, 80 1-40 filléres dobozokban.

Csak akkor valódi, ha minden doboz eredeti záró szallagunkkal van leragasztva. 845

Zálogcédulákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mellett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legolcsóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 708

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438.

Arad legrégebbi kerékpár és varrógép javítóműhelye és raktára, Szabadság-tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 98.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímezésre, továbbá

zajtalan járású Singer varrógépek 32 frtért öt évi jótállás mellett.

Villanycsengő

és

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Cséplőgép és járgány tulajdonosok
figyelmébe!!

Az 1893. XXVIII. törvényeikk értelmében minden cséplőgép tulajdonos köteles baleseteknél az első segélynyújtáshoz szükséges kötszerekkel felszerelt

Mentőszekrényt

készletben tartani.

Mint hogy fenti rend let be nem tartása pénzbírsággal jár, saját jól felfogott érdekében ajánlom legkitűnőbb szerekkel és jól zárható dobozzal ellátott

Mentőszekrényemet

Előírás szerint összeállítva, használati utasítással 5 frt. Hiányos mentőszekrények jutányosan kiegészítettnek.

Lábizzadás

Hónaljizzadás

ellen kipróbál biztos hatású szer a Hajós-féle

Szárít!!!

HINTÓPOR

Szagtalanít!

(Tanno-salicyl comp.)

126

Ára egy doboznak 35 kr.
Fenti szerek egyedül kaphatók

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában
Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Nyári Vásár!

Rendkívüli Árkedvezmények
és Rendkívüli Választék!

Porter Vilmos Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér.

— Az összes nyári cikkek feltűnő ármérsékléssel adatnak el! —

APRÓ HIRDETÉSEK.

Üzlet kiadó.

Salacz utca 3. szám alatt, a Kis pipa sörcsarnok és a casino alatt levő szép üzlet portállal és mellette levő szobával, kiadó. Bővebb felvilágosítással szolgál Rotstein Mór ur, fűszerkereskedő, Szabadság-tér 3. szám alatt. 1851

Jég

kapható havi bérletben házhoz szállítva Petőfi-u. 7/b. sz. Telefon 199. szám. 1084

Egy teljesen beültetett

és termő 8 kat. hold szőlő eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1224

Wolster Izsó

uri szabó

Aradon, Szent Pál-utca 3. sz. (szemben az Erdélyi kávéházzal.)

Elvállal bármilyenmő uri öltönyök mérték szerinti elkészítését a legjobb dívat és pontos szabás szerint a legjutányosabb árak mellett.

Javításokat és átalakításokat olcsón eszközöl. 228

Eladó

ház és háztelek Aradon, Kőlcsey-utca 9. sz. alatt, kedvező feltételek mellett. 1448

Permetező

3 évi jótállással (ingyen javítás.)
E permetező alkatrésze: a rézoldattal semminemű érintkezésbe nem jönnek s így azokat sem megtámadni, sem eldugni vagy meg rongálni nem képes. Ára 82 kor., 3 évi ingyen javítással.

Hönnig Frigyes

harangöntőnél

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Ugyanott

Borszivattyuk

s hozzávaló legjobb minőségű gummicsovok.

Tüzi-fecskendők

s hozzávaló legjobb minőségű belül gummizott kendertömők és kutak. Mindennemű javítások elfogadottnak.

Két tanuló felvétetik.

KINTZLER ZOLTAN

Cronometter műrás és ékszerész

Arad, Andrássy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 321

Pontos és szolid kiszolgálás!

ARADON,

Salacz Gyula-utca 2.
Kalmár József

műszerész

ajánlja jó minőségű

kerékpárjait.

Raktáron tartok elsőrendű külső és belső gummit és minden a kerékpárhoz tartozó felszerelési tárgyakat. Olcsón és jótállás mellett végzek

kerékpár javításokat.

Villanyos csengő és telefon berendezéseket szakszerűen és jótállás mellett készítek. 806

Telephon szám 242.

Váradi János

Urás, Arad Hunyady ezelőtt Fekete kutya-utca (a Hunyady kávéházzal szemben.)

Elad, vesz és szakszerűen javít mindenféle órákat, végez e szakmába vágó műveleteket pontosan 2 évi jótállás mellett.

Raktáron tartok mindennemű arany- és ezüstt. 699

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy Aradon

kárpitós és diszitő-üzletet nyitottam.

Több éven át Budapest, Bécs, Berlin, Brüssel és Párisban elsőrendű műtermekben dolgoztam, úgy, hogy azon kellemes helyzetben vagyok t. cz. rendelőknek legkényesebb igényeinek is megfelelek.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalok olcsón lakásberendezéseket helyben és vidéken. Költözködések alkalmával butorcsomagolást, ugyszintén használt kárpitozott butorok és billardasztalok újra áthuzását gyorsan és olcsón eszközölök.

Tisztelettel

Reiner J. Gyula

kárpitós és diszitő

Thököly-tér 8/a. szám (Prolich-ház.)

A Toilett Kérdés.

Hölgyek, kik nyaralni mennek,
Hölgyek, kik fürdőbe mennek,
Hölgyek, kik utaznak,

szükségleteit a legujabb mintákban a legjobban és egolcsóbban fedezik

Reiner S. Sándor áruházában

Arad, Hunyadi-utca 2. szám.